Ամ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4386 — ՇՈՒԼԻՍ 26/8 ՕԳՈՍՏՈՍ 1900 — ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ — 13 ՊԷՊԻԼ ԱՒՕԸՐ 1318 — Ամ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4386

درعلیده غلطه ده (آره‌وك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سی

ՊՈԼԻՍ Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան

Les abonnements sont reçus
à la Direction du Journal "AREVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է դրուագրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱՆ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Ազգային, Գրական եւ Քաղաքական

20 ՓԱՐԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան	140	Ղրշ
» » » » վեցամսեայ	70	»
» » » » եռամսեայ	40	»
Օտար երկիրներու համար տարեկան	40	Ֆրք.
» » » վեցամսեայ	20	»
Դրամի փոխարէն փոստային փուլ կ'ընդունուի, դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:		115

Տեղական լրագրատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի:

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

ԿԱՐԱՊԵՏ ԳԱԼՓԱԵԱՆ

Դուռը կը բացուի ու ահա բազմաչարչար գլուխ մը՝ նուրբ ու բարակ կոյս մորուքով մը շրջապատուած և սեւ ագռաւի փետուրներուն կապուտակ ցոլքը կրող մազերու խուրձով մը զարդարուն սենեկս ներս կը մտնէ, ինքզինք ծանօթացնելով։

Կարապետ Գալֆաեան։

Գալֆաեանի կիսեռը կը յիշեմ բայց ժպտուն դէմքով զինքը կը հրամցնեմ քովս, գուռեիկի տեղեկութիւններ ուզելով իր որպիսութեան և առողջութեան վրայ։

Կ'երեւի թէ դիմագծութիւնը իր որոշ և անխուսափելի օրէնքները ունի։

Գալֆաեան ալ կը յիշէր կիսեռը բայց իր անյիշաչար դէմքը մեւանագոտ ժպիտով մը պարզելով և ներող շարժումով մը օրօրելով, հոգ չէ ըսաւ, ես խոնարհ ու անյիշաչար եմ։ ահա, հակառակ բոլոր ինձի դէմ գրուածներու, ես ձեզի եկայ որպէս զի անձամբ դատէք ոչ թէ ինձի դէմ ձեր թերթին մէջ գրուածները, այլ զոնէ իմ անձս։

Իր անձը դատել.... բայց ես դատեցի զինքը, Գալֆաեանը։ ճգնաւորի, հնդկի փաքիրի, մանրեթերգողի վերջապէս կենդանի Հայկէթի տիպար մը։ Հայկէթ մը որ կը տառապի, հոգի մը որ իր մարմինը կը լափէ, տաղանդ մը որ իրեն պէտք եղած անհունն ուզեցը չունի սակայն իր տրամադրութեան տակ։

Գալֆաեան պատմեց իր անցեալը։ կանուխէն որը, փոքր հասակէն գիտցած է կեանքի դառնութիւնները, տարիներով պանիր հաց և շատ ա՛գամ ալ չոր հացով անցուցած է կեանքը։ Անարիւնութիւնը իր կեանքին անբաժան ընկերն է եղած, ինչ որ անշուշտ ծնունդ տուած է իր ջըղային վիճակին որ հիւանդագին է և իրեն ճշմարիտ Հայկէթի մը կերպարանքը կու տայ։ ժամգոյն դէմքով, սեւ չրջանակով աչքերով որոնք տենդի փայլովը կը փայլին։

Գալֆաեանի դէմքին արտայայտութիւնը անուշ ու մեղմ օրոր բան մը ունի իր մէջ, ինչ որ անեղծանելի դրոշմն է տառապանքին որ կը զարնէ բոլոր իր զոհերուն դէմքին։

Աչքերը, խոշոր ու գեղեցիկ, ջլախտաւորի անսանելի ցցմունքներ և ջղերու գոլեալ պոռթիկումներ ունին որոնք կատարած գերերուն կրնան պատշաճիլ սակայն։

Կարապետ Գալֆաեան հեզահամբոյր բնաւորութեան տէր է և իր բոլոր տառանքը իր զգայնի սրտին կը պարտի մինչ։ Անտաժէտ զգայնութիւն մը որ բոլոր ստանձնած գերերու պարունկած հոգեբանական ամենաներին վիճակներուն բնագրային գիտակցութիւն մը պարգեւած է իրեն, գիտակցութիւն զոր կարտայայտէ գարձեալ զգացման հիւանդագին զեռումով մը ուր արհեստը եթէ ոչ ամենէն քիչ տեղը ունի, գոնէ այնքան ալ մեծ տեղ մը չունի կարծեմ։

Այդ վայրկեաններուն արդէն արուեստագէտը ինք իրմէ եղած, այլայլմէ եղած, գերմարդկային բնագաւառները սաւառնած է, որպէ իջած առեն հագիւ ինքզինքը աթոռի մը վրայ նեղելու կարողութիւնը կը գտնէ իր մէջը, ա՛ռ հիւանդացայ... պոռալով։

Խեղճ Գալֆաեա՛ն։

Եւ Կարապետ Գալֆաեան կ'ուզէ Հայկէթ ներկայացնել հոս, Պոլիս, մանաւանդ, փառասերէն լեզուով։ Յաջողութիւն կը մաղթենք իրեն...

Մեր թախանձանքին վրայ, Գալֆաեան Ա. Գիւէտ աը Միւսէի մէկ ոտանաւորը պրոսասանեց

J'ai perdu ma force et ma vie
et mes amis et ma gaîté.

Շնորհակալ ենք։

Ինչ որ ալ ըլլայ, յայտնի է թէ Գալֆաեան սովորական խմբել մը չաղաւուած չէ. այնպէս դիւրին բան չէ անտէր ու անտիրական որդի մը համար, որ տարիներով չորաբեկ հացով ապրած է, ինքզինքը Բարիզ և Լոնտրա նետել և հոն, զէշ կամ աղէկ, իր ունեցած կամ չունեցած տաղանդը ցուցադրելով ապրիլ։ Անշուշտ աշխատանք, խնամասիրութիւն և արուեստ կրնային լաւագոյն բաղդ մը շնել Գալֆաեանի եթէ ոչ ընդարձակ տաղանդն գոնէ զինքը թատերաբեմի համար ոգեւորող նուիրական հուրն համար, բայց այդ պատճառ մըն է որ մենք փոխանակ իրեն աջակցելու, իր ճշմարիտ կամ ենթադրական անյաջողութեանց առեն զինքը պարաւենք և խոյնինք օտարներու առաջ։

Հիմա Գալֆաեան հոս է և կը պատրաստուի, փրանսերէն լեզուով, օտարներու առջեւ, ներկայացնել Հայկէթ և Օթէլլո. մեզի համար պարտականութիւն մը չէ՞ իրեն աջակցիլ և չիտակ ճամբուն մէջ առաջնորդել իր արուեստագէտի աւա՛ղ միշտ միամիտ քայլերը, փոխանակ յետամնաց ողբեր յօրինելու իր ապագայ կարելի կամ անկարելի անյաջողութեան համար։ Զ. Ե.

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻՑ

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՇՈՒՐՋԸ

(Թղթակցութիւն «Արեւելքի»)

ԿԱԶԵԼՕԿ, 1 Յուլիսի

Մի ինչ որ ռուս ինժիներ Դիմչեվսկի նորերուն յայտարարից մարքաղաքի Թերթերում, որ ինքը ինչ որ հաշիւների վրայ հիմնուած գտել է մէջից, որ հնարաւորութիւն կը տայ գուշակել եղանակները վաղօրօք։ Մի քանի ընդարձակ յօդուածների մէջ նա առաջ է բերում իր թէորիան. և արած գործերի հետեւանքները։ Այդ բանը առաջ բերեց ռուս մամուլի մէջ հետաքրքիր բանակռիւ։ Լուսկայա Վեդոմոսդի թերթը, որ մէկն է ռուսական լուրջ օրագրերից, դիմեց օդերեւութաբանական գիտութիւնների մէջ յայտնի հեղինակութիւն ունեցող պրոֆիսօր Վօէյկովին, խնդրելով յայտնել այդ մասին իր կարծիքը։ Յարգելի պրոֆիսօրը մի համառօտ գրութեան մէջ ցոյց է տալիս թէ որքան խախտուած են Դիմչեվսկու գուշակութիւնները։

Մեզ զարմացնում է—ասում է մեր գրողներից մէկը—որ Պ. Դիմչեվսկի չէ լուսնցնում իր գիտնական հակառակորդներին, վայ կանչելով Մակար Զմչեանին, Գիւտ քահանայ Ազանեանին, Էջմիածնի տիրացուներին և առ հասարակ այն բոլոր Հայերին, որոնք օրացոյցներ են կազմում «հանդերձ գուշակութեամբ սգոց»։ Մեզմէ ինժիները երբեւի չգիտէ, որ այն ինչ որ ինքը ուզում է ապացուցանել զանազան գիտնական թէորիաների հիման վրայ, վաղուց գործադրում է Հայերի մէջ առանց որ և է գիտնական զլխացաւանքի, այլ շատ հասարակ կերպով—տգիտութեամբ։ Մեր օրացոյցների մէջ հեղինակվում են ամէն տեսակ գուշակութիւններ—թէ «գեղազուարճ» թէ «գեղազուարթ եղանակ» թէ «անձրեւարեր հողմունք» թէ «սառնամանիք» թէ «տօթագին աւուրք», իսկ երբ գուշակողի երեւակայութիւնը ձանձրանում է, տեսնում էք ամենահրաշալի գուշակութիւն է երեւան գալիս—«փոփոխական»։ Խեղճ Դիմչեվսկի լռում է և չիսթվում երբ ցոյց են տալիս նրա անաջող գուշակութիւնները, մինչդեռ մեր անտրոյտ գուշակողները վաղուց են թաքել Վօէյկովների ներկայացրած գիտութեան վրայ, ուեւլացնելով ընթերցողի համար մի այնպիսի բացատրութիւն. «եթէ այս գուշակութիւնները չը կատարվին, մի՛ զարմանաք, որովհետեւ եթէ նրանք չեն կատարվում ձեր ընկած տեղը, անպատճառ կը կատարուեն աշխարհի մի այլ մասում։» Այս քրմական ճարպիկութիւնն է պակասում ռուս գուշակողին. կամ գուցէ Դիմչեվսկի կարօտ չէ ոգէտ ու տիրահաւան ժողովրդի «արբասիներին (*), որ ստանում են մեր գուշակողները իրանց յիմար «փոփոխական», «ասորժելի աւուրք» և այլ այսպիսի բաների ու խաբեբայութիւնների համար։ Հային խուզելու համար ինժիներ էլ չը պէտք է լինել...բաւական է և տիրացուն...։

Առիթը պատահեց ներկայացնենք ձեզ մեր այդպիսի հրատարակութիւններով զբաղող պարոններին։ Դրանց մէջ առաջին տեղը բռնում է Գիւտ քահանայ Ազանեան։ Այդ քահանայի մասին ես կարծեմ գրել եմ մի անգամ. նա ունի բաւականին ընդունակութիւն հրատարակչական գործում։ Իր բաւականին լաւ թարգմանական հրատարակութիւնների մէջ, նա վերջերս սկսեց լոյս տալ խարհ հանել մի քանի տեսակ օրացոյցներ, որոնց մէջ ամենայն ծայրայեղութեամբ ցոյց տուեց իր նեղ կուսակցականութիւնը։

Նա իր հրատարակութիւնների մէջ բաւական օգտվում է Պարոնեանի աշխատութիւններից, չգիտեմ վճարելով այդ մասին հանդուցեալի որբերին մի բան թէ ոչ (**)։ բայց գիտեմ որ նա շատ լաւ գիտէ որ այդ հեղինակի ամէն մի նորութիւն որ մեր մէջ լոյս գեռ չէ տեսել, ընդունվում է ուրախութեամբ ընթերցողների կողմից։ Ասացի որ նա ընդունակ հրատարակիչ է, նա լաւ գիտէ իր ընթերցողներին. նա գիտէ նոյնպէս որ օրացոյցներ ամենայաջող հրատարակութիւնները են մեր մէջ և ինչո՞ւ ձեռքից թողնել նրան։

Ազանեանից յետոյ, որպէս օրացոյցներ հրատարակող հանդէս է գալիս Մակար Զմչեան։ Թիֆլիսում Վօրոնցովի Արճաղ քաղքում, կամուրջի վրայ, վայտաչէն մի փոքրիկ գրավաճառի կեսոկ ունի. միջակ կրթութեան տէր, մի բաւականին «հանաքչի» Թիֆլիսեցի է, որ կարծեմ դեռ ևս Ազանեանից առաջ ձեռք է առել իր օրացոյցների հրատարակութեան գործը և նրան լցնում է ամէն տեսակ յաւելուածներով։ Նա մեծ յաջողութիւն ունեցաւ մանաւանդ այն ժամանակին երբ իր օրացոյցներին կապցրեց Էֆիմերիդից վերցրած Դանիէլ մարգարէի հրաշալի երազահանը։ Այդ օրից նրա օրացոյցների պահանջը մեծացաւ և Ղ. Զմչեան դրանից յետոյ այդ յաւելուածը այլ ևս չվերցրեց իր օրացոյցների վրայից։

Զմչեանի յաջողութիւնները հանդիսատեսներն և մենք տարին մի քանի նոր օրացոյցների հանդիպում ենք, որոնք մեծ մասամբ դնում են երազահանը որպէս յաւելուած։ Շատ անգամ աւելացնելով և ուրիշ նորութիւններ. օր. ինչ ոչ Ամիրեան, որ իր օրացոյցներում տպել է հեքիաթներ և բաւականին ծիծաղաշարժ անեկդոտները։

Վատ են անում թէ լաւ. այդ դեռ մի կողմ. մարդիկ գոնէ հնարաւորութիւն են գտնում հետաքրքրութիւն մտցնելու իրենց օրացոյցներում. մի բան որ այնքան պակասում է էջմիածնի օրացոյցներում։ Տասնեակ տարիների ընթացքում հրատարակուող այդ օրացոյցները միւնոյն տարիաւորութիւնն են ներկայացնում ինչ որ առաջ. ոչ մի նորութիւն, ոչ մի թարմութիւն. նոյն յիմար գուշակութիւնները, նոյն անմիտ և ծիծաղելի ժամանակագրութիւնը, որի գլխին գրուած է «ի ստեղծմանէ աշխարհի հինգ հազար հինգ հարիւր չգիտեմ քանի տարի», քիչ է մնում գրէին 5515 տարի 4 ամիս 3 օր.'..' Ողորմելի միամտութիւն'...։

Ամենաճարպիկը այդ տեսակ հրատարակիչներից, որպէս կարող ենք ցոյց տալ նաև ինչ որ Մանդակունի քահանային։ Հաւարարի այդ քահանան, շատ լաւ գիտենալով մեր ժողովրդի զարգացման չափը, ձեռք առաւ հրատարակելու հնչակաւոր Էֆիմերիսն։ Նա նրան հրատարակեց նոյն ապմուկով, որպէս Զոլայի «Պարիզը» Բարիզում. խոշոր յայտարարութիւններ. գործակալներ, և այլն և այլն ցրվում էին և բերում լցնում էին իր հրատարակութիւնը նրա անթարիւ լայն և խոր գրպանը տգէտ հայերի երեք ռուբլինոցները, որոնք այնքան ուրախութեամբ տալիս էին իրենց «Ոսկէ բարեկամի» (sic)։ համար։

Եւ կարմ ժամանակում Մանդակունի քահանան ի երեք ռուբլինոց Էֆիմերիդների երկրորդ հրատարակութիւնը լսպառեց։

Ասուսանում եմ որ ես երբ առաջին անգամ կարդացի Տէր հօր յայտարարութիւնը, մտածում էի որ Մանդակունին այդ հրատարակութեան վրայ կը դնի իր աջահմտութիւններից հաւաքած մի քանի հարիւր ռուբլին. որովհետեւ ով պէտք է ներկայ ժամանակում Էֆիմերիդ առնի և նրանում գրուած ցնդաբանութիւնները կարդայ բայց երեւի տէր հայրը ինքնին լաւ էր ճանաչում իր ժողովրդին. գիտէր որ թանձր խաւարը դեռ ևս բոլորովին չի անհետացած հայ ժողովրդի մտաւոր հորիզոնից։

Ցաւալի է ասուրթիւն։

Անբարոյականացնող և վնասակար գրականութիւն, որ փոխանակ թարմ, առողջարար և լուսաւոր գաղափարներ սփռելու իր ընթերցողների մէջ, աշխատում է եղած խաւարը աւելի թանձրացնել։

Բայց ո՞վ է մեղաւոր դրանում։

Այդ հարցն պատասխանը տալիս է մեր երիտասարդ գրողներից մէկը, առիթ ունենալով Անտոնեանի Արեւելքի մէջ հրատարակած մի յօդուածը։ (Թ. 4340. «Աչ ու ձախ»։)

. . . Անբարոյականացնող խմբագիրներ. նրանք միւնոյն չարքն են հանդիսանում թէ՛ հոս և թէ արեւմտեան Հայերի քով։ Ամէն անգամ երբ հարց է լսնում գրական ապականութիւնների դէմ գործելու միջոցների մասին, առաջ է գալիս այն տարրը, որից սկզբից և եթ ուել ենք մեծ նշանակութիւն։ Դա ընթերցողն է։ Բաւի սահմանափակ մտքով ընթերցող — դա այն մարդն է, որ կարդում է տպագրական մամուլի արտադրութիւնները։ Նա չկայ հրապարակի վրայ, թաղնուած է վարագոյրի յետեւում, այս կամ այն գիրքը և դրանով վերջանում է ամէն ինչ։ Բայց ընթերցողը, եթէ նայենք նրան իրրեւ մի մարմնի, առանց որի չէ կարող գոյութիւն ունենալ ոչ մի գրականութիւն, միայն չէ կարդում, այ և հասարակական յայտնի պարտաւորութիւններ է կրում իր վրայ։ Նրա վերաբերմունքից է կախուած շատ և շատ բան գրական աշխարհում, ուստի և դիտակցութեամբ զինուած, ինքնաճանաչ, իր պատիւը լաւ հասկացող ընթերցող դառը մի մեծ հանրային գործիչ է։ Եթէ գրական պարտիզում ծաղիկների հետ բուսնում են և որոմն, թունաւոր բոյսեր, դրա պատճառը միայն այն չէ, որ գրական գործիչների դասակարգի, ինչպէս և ամէն մի ուրիշ դասակարգի մէջ կան արատաւոր անդամներ, այլ և այն, որ ընթերցողը իր պարտականութիւնը չէ ճանաչում, որ նա անտարբերութեամբ է նայում ոստրերին ու թունաւոր բոյսերին։ Գրական աշխարհը միայն գրողներից չէ կազմված, այլ և ընթերցողներից, ուրեմն և այդ աշխարհի արատները միայն գրողներին չեն վերաբերվում, այլ և ընթերցողներին։

Ռուսաց Սեվերնի Կուրիեր լրագրին մէջ Պ. Իվանովիչ խօսում է այն միամտութեան մասին, որով ընթերցողը գանգատվում է գրական անկման, գրական վատ երեւոյթների դէմ, չհասկանալով, սակայն, որ մեղքը իրանն էլ է։

«Այն պակասութիւնները, որոնցից տառապում է ժամանակակից գրականութիւնը։ ընթերցողի պակասութիւններն են։ Ընթերցողը ինքն է խոստովանում այդ, համեմատելով գրականութիւնը հասարակական հայեցիի հետ, բայց մամուլը դատապարտելիս միշտ մոռանում է իր այդ համեստութիւնը և Կրիլովի կապիկի պէս գրական այլանդակութիւնների պատճառը իր մէջ չէ որոնում, այլ հայելիի մէջ։

Մամուլի յարուցած հասարակական հարցերը կեանքի մէջ արձագանգ կարող են գտնել միայն զգայուն ընթերցողների միջոցով։ իւրաքանչիւր բանակռիւ, որ մամուլի էջերից յայտարարվում է խաւարի, անբարոյականութեան դէմ, պիտի հետաքրքրէ ընթերցող հասարակութիւնը։ Իսկ եթէ ընթերցողը անտարբեր է, եթէ նրա համար միեւնոյն է թէ ինչ դուրս կը գայ տպագրական մամուլի տակից, այն ժամանակ ի հարկէ կը բազմանան գրական որոմները, որոնք և կը խեղդեն ամէն մի կենդանի, ազնիւ գործունէութիւն, ստեղծելով անզօր և թոյլ գտնուողներ։

Այդ զանգատները չեն կարող ծառայել գրական առաջդիմութեան, որովհետեւ ընթերցողը նոյն այդ առաջդիմութեան մէջ ոչինչ մասնակցութիւն չունի և նոյն իսկ չէ հասկանում որ առանց խրան չկայ էլ առաջդիմութիւն։ Եւ գրական որոմները, որոնց սոյսրել է ընթերցողը, կը շարունակեն ծաղել, մինչեւ որ ընթերցողի մէջ չզարգանայ հոգեւոր ցորենի ճաշակը և միեւնոյն ժամանակ այն պարզ գիտակցութիւնը, թէ գրական որոմների ծագման պատճառը ինքն է։ Այդ ժամանակ էլ կարող չի գրական վերածնութեան հաւանականութիւնը, որովհետեւ մեր յիշած գիտակցութիւնը կը լինի սիլոր ժողովրդին մտաւորական առաջդիմութեան։

* * *

Հրատարակչական Ընկերութիւնը մեզանում վերջին տարիներում գտնվում էր այնպիսի լաւ ձեռքերում, նա այնքան յաջող կերպով տանում էր Ընկերութեան գործերը, որ ինձ համար դրեթէ մի անսպասելի նորութիւն էր Պ. Սահակ Պարոնեանի նամակը, որ ես կարդացի Արեւելքում։

Իմ զարմանքս կրկնապատիկ էր. որովհետեւ Հրատարակչականի նշանակած վարձատրութիւնը Պարոնեանի հեղինակութիւնների համար, այնպիսի մի չնչին գումար էր, որը երբեք մաքից անցնել չէին կարող։ Եթէ Հրատարակչականը հրատարակել է մինչեւ այսօր այնպիսի գրքեր, որոնք ամենայն յաջողութեամբ սպառուել և սպառվում են դրանց մէջ առաջին տեղը պիտի տայ Պարոնեանի հեղինակութիւնների երկրորդ տպագրութեամբ լոյս տեսած։

Ինչո՞ւ ուրեմն զրկել այդպիսի հեղինակի որբերին, չուզարկելով մինչեւ այսօր նոյն իսկ խոստացուած չնչին գումարը։

Կրկնում եմ այդ տեղ անպատճառ մի թիւրիմացութիւն պէտք է լինի, որովհետեւ ես շատ լաւ ճանաչում եմ Հրատարակչականը կառավարող խմբին և նրանց մէջ ոչ մէկին այդպիսի մի վարմունքի ընդունակ չեմ համարում։ (*)

ԱԲԷԼ. ԱԳՊԻՍԵԱՆՑ

ԳԵՂԶՈՒԿ ԱՂՋԿԱՆ ՄԸ ԿԵԱՆՔԸ

(ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԵՊԱԶԵՐԷ)

Ագարակատանին աղջիկն է, տասնը վեց տարեկան։ Հելվետացի բոլոր օրիորդներուն պէս ունի խարտեաշ մազեր, կրկնատ երկնագոյն աչքեր և թաւշեայ փարփուկ մարթ մը։

Իր հայրը այն մահկանացուներէն է, որոնց դէմքը հագիւ տարին մէկ անգամ կը ժպտի. բայց այդ մեայ դէմքին վրայ, թաւ յօներուն տակ երկու պզտիկ աչքեր դեռ կը պլպլան երիտասարդական աշխոյժով։ Գեղն ու մարդը կ'ածիլ միշտ, այնպէս որ առաջին անգամ տեսնողը խոշոր տղայ մը պիտի կարծէր զայն։ Շատ չսիրեր մարդու հետ խօսակցիլ, բայց խիստ քաղաքութեամբ սովորութիւն ունի բարեւելու։ Կեանքին մէջ, կարելի է ըսել, ամէնէն շատ կը սիրէ իր...ծխափողը, զոր առտուընէ մինչեւ իրիկուն բերանին մէջ կը դարձնէ։ ու իր այդ «բիբիֆը» աշխատանքեան հետ միակ բանն է թերեւս, որուն այնքա՛ն սերտ մտերմութեամբ կապուած ըլլայ։

Կինը բոլորովին հակառակն է իր ամուսնին, միջակ հասակով ու խիստ ուրախ արտայայտութեամբ։ Հակառակ իր կիսով չափ ճերմկած մազերուն, երիտասարդի մը պէս աշխոյժ է դեռ ու թեթեւ հոգի։ Ինքն է որ ագարակին ներքին կազմակերպութեան կը հսկէ իր միակ հասակաւոր աղջկան, Լուիզին հետ, մինչ ամուսինը զբաղած է դաշտային աշխատանքներով։

Որքա՛ն քաղցր է սակայն այս գիւղական ընտանիքին կեանքը։ Հոն մեծէն մինչեւ փոքրը ունին իրենց գրաղումը։ Մայր-ընութեան այս գեղեցիկ ծոցին մէջ, ուր կ'ապրին անոնք, կեանքը հաճոյալի է ու հովուերգական։ Հելվետացի մշակը չի յոգնիր երբեք աշխատելու իր երկրին մէջ, որ այնքա՛ն հարուստ է բնութեան ընծայած ամենահրաշալի այլազան տեսարաններով։

Մեր գիւղը Պէռնի քանթոնի գեղեցիկ գիւղերէն մէկն է։ Լեռնադաշտի մը վրայ՝ մօտէն շրջապատուած է եղեւնիի զմայելի անտառակներով, որոնց թաւուտ սաղարթներու մէջէն արեւի ճառագայթները հագիւ վախկոտ ներս կը սպրդին թաւշեայ կանաչութեան վրայ։

Գիւղի տուները կառուցուած են առ հասարակ վիլլայի ձեւով. պատերը փայտէն և ծեփուած գորշագոյն ծեփով մը։ —Գիւղը չորս կողմէն կը նայի ընդարձակ կանանչազարդ մարգերու վրայ, որոնց միօրինակ հարթութիւնը կ'ընդմիջուին շրջանակաձեւ անտառակներ ցիրուցան։ Իսկ այն բարձրն անդին, հեռո՛ւն, ձիւնապատ Պէռնեան Ալպեսներուը կը սեղմեն գվեղ իրենց բազուկներ ուն մէջ, որպէսզի մոր մը խանդաղատանքով։ Ու երեկոյին, երբ ա՛ւելագոյն վերջին ճառագայթները կ'իյնան լեռնաշղթայի մշտնջենաւոր սառնարանին ուն վրայ, մէկը միւսին ետեւէն հրաշալի տեսարաններ կը դիտեն դիտողը։ Որքա՛ն վեհութիւն կայ սա Ալպեսներուն մէջ։ Զիւնապատ գագաթները կը փղփղոյին լուսավառ մարգարտի հատիններու նման և յաւիտենական ձիւնի զարդերգացումը միախառնուելով Արփիին Ջերմ ճառագայթներուն, և կինքը կը վարագուրեն վարդ-կարմրագոյն շղարշով մը, զոր նորահարսի մը քողին պիտի նմանցնէի։

Ու հո՛ն, այն բոցավառ տեսարանին վրայ, մեր գիւղէն կը տեսնուին երեք սպիտակահեր գագաթները Ա պենտնեբուն։ —Ահա՛ նոճիհատակ կոյսը (Իւնգֆրաու), հիւսքերը թափած, նաղանքով յառած է աչքերը հեռուն՝ հորիզոնին վրայ։ Անոր քով, քիչ մը ցած, սիրահար Արեղան (Մուսն) դէպի անոր կը նայի ազերսական արտայայտութեամբ։ Որքա՛ն տարօրինակ հանաքներ ունի մարդութիւնը. կարելի է արդեօք Արեղայ մը կոյսի քով... Ու էյկերը անոնց մօտ ծաղսպտիկ, հեգնական ժպիտով կարծես կը ծաղրէ Արեղային սիրատենութիւնները...։

Ամէն առաւօտ կը տեսնեմ Լուիզը։ Կանո՛ւխ, արեւէն շա՛տ առաջ ոտքի վրայ է ան։ Կովերը կթելէ յետոյ պզտիկ եղբօրը հետ կ'անցնի միշտ մեր տան առջեւէն, ու երբ պատուհանը բացամ կը բարեւէ զիս իր հանոյալի «կութրն թակ»ով։ Լայնաշերտի մանգաղը ուսը առած առտուան զովին դաշտ կ'երթայ խոտ քաղելու համար։ —Որքա՛ն գեղեցիկ է։ — Երբեք տեսած չեմ այնքան սիրունութիւն այս առտիճան պարզութեան մէջ։ Առտուան օդին մոխրագոյն բարակ շերտ-ջաղգեստ մը կը հագնի ու մէջքը կը սեղմէ բռնուած գօտիով մը։ Գլխարկի տեղ նախշուն թաշկինակ մը ունի գագաթին վրայ, զոր խնամքով թաշկին տակ կը հանգոյցէ։ Բազուկները միշտ հոլանի են, ինչպէս առ հասարակ կը տեսնուի Հելվետացի պարզ գեղկուհիներուն քով։

Մարգագետինը հեռու չէ մեր տունէն. պատուհանիս առջեւ նստած, կը տեսնեմ Լուիզը որ իր գեղջուկի առոյգ բազուկներով կը շարժէ մանգաղը, խոտերու խրտուքին խառնելով չինական պարզամիտ երգ մը։ Բարակ գեղիւռը կը տարտղնէ իր խարտեաշ մազերը, որոնք անմութաբոյն կը թելփփին աշխատանքէն եւս աւելի կարմրցած այտերուն վրայ։ Իր իւրաքանչիւր շարժումին, հովին տարուբերը նուրբ շրջագգեստին տակ, կուսական անմեղ լանջքին վրայ կուրծքը կը դողդղայ միօրինակ վեհաւեստութեամբ։

Երբեմն կ'ընդմիջէ աշխատանքը, քրտինքը սրբելու համար և իր արծաթիկ ձայնով կը պատայ եղբօրը, որ անհոգութեամբ մանգաղը մէկ կողմէ նետած՝ կերթայ հնարը որպէս ծառերուն վրայ։

—Վալիը, չքաղե՞ս, հայրիկին պիտի ըսեմ։

Մէկ ժամէն դարձեալ կը վերադառնայ տուն և գիրքերը առած կ'ելթայ վարժարան։ Հոս նախնական վարժարանները չունին դեռ արձակուրդ։ Առաւօտները աշակերտները ունին երեք ժամ դաս, մինչ կէս օրէն յետոյ կ'օգնեն իրենց ծնողքին՝ տնային կամ դաշտային աշխատանքներու մէջ։ Իրենց երկու ամսուան արձակուրդը կը սիսի օգստոսի կէսին, երբ գիւղացիները բացարձակապէս պէտք ունին իրենց տղոց օժանդակութեան։ Որքա՛ն գործնական են այս մարդիկ, ոչքա՛ն ազէկ գիտեն գործածել ժամանակը։

Ու Լուիզը դասարանին մէջ առաջինն է։ մայրը կը պարծենայ մեծ իրմով և շատ ուրախ է իր աղջկան յառաջդիմութեան համար։ Անցեալ օր կ'ըսէր թէ այդ առթիւ նոր բանուած շրջագգեստ մը պիտի կարել տայ անոր համար։

Մինչեւ գրի այդ լուրը Լուիզին հասցուցել։ Երեկ իրիկուն, ընթրիքէն յետոյ կը շրջագայէի մեր ագարակի պարտէզին մէջ։ Ամէն օր այն միջոցին Լուիզ կու գար ծաղիկները ջրելու։ Բաւական սպասեցի, վերջապէս երեւցաւ, թեւերը սոթած և ցնցուղը ձեռքին։ Զիս տեսնելով բարեւեց և փութամբ իմ քովի ծաղիկներէն սկսաւ իր գործը։ Լուրը հաղորդեցի։ չհաւատաց, ու խնդալով աւելցուց։

—Բայց պարոն դուք ամէն օր անակընկալ մը կ'ընէք ինծի։ երկի իրիկուն ալ ըսիք թէ՝ կարելի է այս դի եր լուսինը պիտի խաւարի, բայց բան մըն ալ չպատահեցաւ։ շատ սպասեցի և վերջապէս քնացայ, կէս գիշեր եղած էր։

—Սակայն պէտք էր որ քիչ մըն ալ համբերէիք, վասն զի ձեր քնանալէն տասը վայրկեան յետոյ ես տեսայ որ լուսինը ամպին տակ կը կորսուէր։

Ցնցուղը գրեթէ ինկաւ ձեռքէն ու սկսաւ երախայի մը պէս ծիծաղիլ։

Այդ միջոցին մայրը անցաւ մեր մօտէն, գետնախնձորով լեցուն կողով մը ձեռք բռնած։ Բարեւեց զիս քաղցրութեամբ, բայց չվարանեցաւ, հարցական նայուածք մը ուղղելու իր աղջկան, որ կարծես ըսել ուզէր.

—Դուն աղջիկ ես, կը վայլէ՞...

Լուիզ դարձեալ սկսաւ իր գործը. խնդրեցի որ բացատրէ ինձ թէ ինչպէս կը պատրաստեն կարգն ու պանիրը ագարակին մէջ և թէ ի՞նչպէս կը շարեն զոնոնք տաւարներու մէջ։ Ամբողջ ժամ մը խօսեցաւ։ Ու ինքն ալ յետոյ իր կարգին սկսաւ զիս հարցափորձել. թէ ի՞նչ ճիւղի կը հետաքրքիր։ ի՞նչպէս կը սորվի Գերմաներէնը, թէ կը սիրէի իրենց գիւղը, եւն. իրենց տան գուրը բացին. մայրը երեւցաւ սեմին վրայ կանչեցը ձեռքին ու կանչեց.

—Լուիզ, տուն չի գա՞ս, վաղը կանուխ պիտի ելլես։

—Կու գամ կոր, շուտով, պատասխանեց աղջիկը սրանեղած ու չարաճճիորէն աւելցուց։

—Կարծես ինքը երիտասարդ եղած չէ...

(*) 20 կոպէկնոց դրամ։

(**) Ծ. Խ. Մտադ աղբիւրէ գիտենք թէ Տ. Աղանեանց վճարը ըրած է Պարոնեանի գործերուն հրատարակութեան համար, թէեւ ամենաչնչին վճարք մը։

(*) Ծ. Խ.—Դժբաղդաբար թիւրիմացութիւն բնաւ չկայ. վարձքը վերջերս վճարուած է թէեւ, ինչպէս հրատարակեցինք քանի մը օր առաջ, բայց որչա՛փ չնչին վարձք մըն է՝ բաղդատմամբ Պարոնեանի գործերուն արժէքին։

կը պատրաստուէր երթալու. ձեռքերէն մէկինէսի. ուժով մը սեղմեց զայն ու վազելով մտաւ տունն։

Գրեթէ սա է այս կողմերու բոլոր դեղջուկ աղջիկներուն կեանքը, անհունապէս սիրուն իր անպաճոյճ պարզութեան մէջ։

Ա. Ց. ՉՐԱՔԵԱՆ

Պիկլը (Պեռն)

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

Չինու դէպքեր

Բէյճինի շփոթութեանց ծագումը.—Բէյճինի մէջ պատահած առաջին խռովութեանց ականատես վայ մը՝ ռուսաչինական պանքային տնօրէն Պ. Բոքաթիլով, Բեռերպուրգ ղրկած է երկու հեռագիրներ որոնցմով ճշգրիտ մանրամասնութիւններ կը հաղորդէ Բէյճինի շփոթութեանց ծագումին վրայ։ Այդ հեռագիրները թէեւ ճամբան բաւական յապաղումներ կրած են, սակայն անոնց պարունակութիւնը բաւական կարեւոր է։ Առաջին հեռագիրը որուն թուականն է մայիս 31, կ'ըսէ.

«Դենպանատանց փողոցին մէջ Գերմանի դեսպանին հրամանով ձերբակալուեցաւ քրիստոնեաներու հակառակ կուսակցութեան անդամներէն մէկը։ Ասիկա պատճառ եղաւ մեծ շփոթութեան մը. քրիստոնէութեան հակառակորդները այրեցին ամերիկեան եկեղեցին։ Եւրոպացիները ամրոցողովին պարապելին դեսպանատանց փողոցը որուն մէկ ծայրը պտտնէ մը զինուեցաւ. Պոքսքրները զայրանալով ուզեցին այրել և կողոպտել եւրոպական թաղը, բայց ետ մղուեցան քանի մը հոգի կորսնցնելով։ Պոքսքրները կատղելով յարձակեցան այն եւրոպական տուներուն վրայ, որոնք առանձին տեղեր գտնուելով անպաշտպանելի վիճակի մէջէին։ Այդպատճառով էր որ օրիորդաց միսիոնարներու հաստատութիւնը քանդուեցաւ, վասն զի եւրոպական զինուորներուն թիւը քիչ էր և կարելի չէր անոնցմէ մաս մը դուրս ղրկել։ Բանի մը եւրոպացիներու և քրիստոնեայ Չինացիներու տուները այրուեցան և կողոպտուեցան։ Ռուսերէնական պանքան բաւական մտահոգութիւն ունեցաւ։ Պաշտօնեաները իրենց կիները ու տղաքը տարին դեսպանատունը, ուր փոխադրուած էին արդէն պանքային բոլոր թուղթերը։ Որոշուեցաւ որ եթէ ուղղակի յարձակում մը ըլլայ, Պանքային բոլոր պաշտօնեաները ալ դեսպանատուն ապաստանին, բայց այդ միջոցը ծայրայեղ վայրկեանին պիտի գործադրուի։»

Երկրորդ հեռագրին թուականն է յունիս 5. պարունակութիւնն է հետեւեալը.

«Անվտանգութիւնը կ'ուեւնար, վասն զի յայտնի չէր թէ միջազգային զինուորները ի՞նչ պիտի ընեն։ Դեսպանատան փողոցին մէջ պաշարման վիճակ հաստատուած է։ Ռուսիոյ դեսպանը զեկոյց մը տուաւ Զինու արտաքին գործոց Խորհուրդին, հրաւիրելով որ արգիլէ ռուս զինուորներուն քաղաք մտնելը։ Համանման զեկոյց մըն ալ Մ. Նահանգաց դեսպանին եղաւ։ Երկու դեսպաններն ալ մերժողական պատասխան տուին և միանգամայն յայտարարեց թէ եւրոպական զինուորներուն Բէյճին մտնելը անհրաժեշտ է և թէ իրենց պահանջումը եթէ մեր ժուի, պիտի խնդրեն իրենց կառավարութիւններէն որ զրկուելիք զինուորներուն թիւը աւելցնայ։ Մինչեւ հիմա (5 յունիս) երեք հազար տուներ, որուն 20՝ պանքա, այրուեցան։ Կորսուած գրամագլուխին քանակութիւնը խիստ շատ է։»

Մանչուրիայեն լուրեր.—Բեռերպուրգէն կը հեռագրեն յուլիս 31 թուականով.—Ակէքսիէվ ծովակալը Տոմպրովսքի գնդապետին հրամանատարութեանը տակ զօրախումբ մը կեցուց Թաշչոյի կայարանին մէջ, Ինքնու ռուս քաղաքին մօտ, որպէս զի Մանչուրիոյ երկաթուղիի գիծը և գործիքներու մեքեանոցները պաշտպանուին Զինացիներու յարձակումներուն դէմ։ Հարաւային գիծը՝ Մուքտէնէն սկսեալ՝ Միչէնքօ գնդապետին պաշտպանութեանը յանձնուած էր։ Գնդապետը նկատելով որ Մուքտէնի մօտ խռովութիւնները տագնապալից հանգամանք մը կը ստանան, վտանգաւոր ու դժուարին նահանջ մը կատարեց Տոմպրովսքիի զօրախումբին միանալու համար, ինչ որ կատարուեցաւ յուլիս 13ին։ Ռուսերը այդ նահանջին ատեն կորսնցուցին 48 հոգի՝ մեռեալ կամ վիրաւոր։ Միչէնքօ գնդապետը կ'ըսէ թէ երկաթուղիի ամբողջ գիծը՝ Թէլինէն մինչեւ ԹաշչաՀ՝ քանդուած է։ փայտէ կամուրջները այրած են և երկաթէ ամենամեծ կամուրջները անդամ ալրուած կամ անանցանելի դարձած են։ Մանչուրիոյ հարաւային կողմը գտնեալ Զինացիներ կը վխտան՝ որոնք քանի մը թնդանօթներ ալ ունին։ Ինքնու ռուս քաղաքը վտանգի տակ է։ Անոր պահպանութիւնը յանձնուած է Միչէնքօ գնդապետին։

Շանկայեն կը հեռագրեն օգոստոս 2 թուականով.— պաշտօնական աղբիւրէ կը հաւաստուի թէ Լիու փոխարքան և երկաթուղիներու տնօրէն Չէնկ յայտարարեր են որ Բէյճինի օտար դեսպանները իբրեւ պատանդ վար դրուած են և եթէ միջազգային զինուորները Բէյճինի վրայ քալեն, դեսպաններուն ամէնքն ալ պիտի սպանուին։ Կ'ըսուի թէ միայն Ռուսերը և Ճարոնները՝ 23,000 հոգի՝ Բէյճին կ'ուզեւորին։ Զինացիները սկսած են հեռանալ Շանկայէն՝ տեղական ու օտար թերթերու կարգ մը վրդովիչ հրատարակութիւններուն հետեւանքով։

Բէյճինի անգլիական դեսպանին մէկ գիրը.—Միջազգային ծովակալ Բուուէժոյ միջազգային ծովային նախարարութեան հաղորդեց Բէյճինի անգլիական դեսպանին յուլիս 21 թուական սա գիրը զոր ուղղած է՝ Թաքուն բրիտանական մարտանաւերու հրամանատարին.

«Զինական զինուորները որոնք թնդանօթ ունէին, յունիս 20ին 26, յարձակեցան եւրոպական դեսպանատուններուն վրայ։ Այդ յարձակումները յետոյ կրկնուեցան։ Նոյն թուականէն ի վեր զինադուլ կը տիրէ, բայց դեսպանատուններուն պաշարումը կը շարունակուի։ Երկու կողմէն դիրքերը ամրացած են։ Այս միջոցիս այդ դիրքերուն շուրջը հաւաքուած դեսպանները ու Եւրոպացիները սա գիծերուն վրայ հաստատուած են.—Գերմանական, Ֆրանսական անգլիական ու ռուսական դեսպանատունները՝ անգլիական դեսպանատան դարաստանին կէսը և ամերիկեան դեսպանատան կեդրոնը։ Այդ գիծերէն զատ միւս բոլոր տեղերը քանդուած են և բնակութեան չէնքերը այրած։ Մեր շորս կողմը պատնէշներ կանգնուած են։ Բոլոր կիները ու տղաք Անգ իոյ դեսպանատունը ապաստանած են։ Ուտեստի պահեստները տակաւին կը բաւեն տասնչորսնդ օրի շաբ, բայց ոգամամթերքները սպառելու վրայ են։ Առ այժմ մեր կորստեան է 62 մեռեալ և 128 վիրաւոր։ այս վերջինները մեր հիւանդանոցներուն մէջ կը դարմանուին։ Օգնութեան համար ղրկուած միջազգային զինուորները երբ Բէյճինի մտանեն, պէտք է որ ամենայն արագութեամբ յառաջանան, որպէս զի չինական զինուորները նորէն ժամանակ չունենան դեսպանատանց վրայ յարձակելու։ Երկէ մերժեցնիք մեզի եղած առաջարկութիւնը որ էր Բէյճինէն մեկնելով Թիէն-Զին երթալ։»

Ռուսիոյ ծովակալը այդ հեռագիրը հաղորդելուն առթիւ ըսեր է թէ ո և է տեղեկութիւն չունի թէ զինադուլը որ իշխանութեան հետ կնքուած է։ Նաեւ լուր մը չկ առած այն Եւրոպացիներուն վրայ որոնք Բէյ-Թանկ ապաստանած են։

Թիէն-Զինէն կը հեռագրեն Սթանտարտի թէ Բէյճինի ճարոնական դեսպանատունէն յուլիս 22 թուականով ուղղուած նամակի մը նայելով՝ Եւրոպացիներուն կրնստը հարիւրին 60է։ իւրաքանչիւր մարդ 25 փամփուշտ ունի և հինգ օրուան համար միայն ուտելիք կայ։ Նոյն թղթակիցը կը յարէ թէ յուլիս 26ին միջազգային զինուորները անհամբեր կը սպասէին Բէյճինի վրայ քալելու, բայց անգլիական զինուորները պատրաստ չէին, հետեւաբար չէին կրնար ո և է շարժում ընել, մինչդեռ եւրոպական միւս զինուորները ուրիշ օրվ ի վեր պատրաստ էին։

Բեռերսպուրգէն կը հեռագրեն թէ տեղւոյն չինական դեսպանը եւրոպական մայրաքաղաքներու չինական միւս դեսպաններու հետ համաձայնուելէ, հեռագրեր է Շան-Թունկի կառավարչին, որպէս զի Բէյճինի օտար դեսպանները իրենց ընտանիքներուն հետ չուտով Թիէն-Զին զրկուին զինուորներու հսկողութեամբ, նախապէս արտօնելով զանոնք ուղղակի բանակցիլ իրենց կառավարութիւններուն հետ։

Մ. Նանգազաց արտաքին գործոց նախարարը հեռագիր մը զրկեր է միւս տէրութեանց քով գտնուող իր դեսպաններուն՝ միջազգային զինուորներուն դէպ ի Բէյճին արշաւելուն և օտար դեսպաններուն հետ հաստատուելիք հաղորդակցութիւններուն համար։ Ամերիկեան կառավարութիւնը բնաւ չառաջարկեր որ Նէվիի զօրավարը միջազգային զինուորներուն ընդհանուր հրամանատար կարգուի։

Հոնկ-Քոնկէն կը հեռագրեն օգոստոս 1 թուականով.— Պոկովի ամրոցին չինական զինուորները նշանառութեան փորձեր կը կատարեն։ Զինական իշխանութիւնները ամբոխ 45 գիրք կամաւոր զինուորներ կը գրեն, այսինքն սովորական թուչակին կրկինը։ Հրամանագիր մը հրատարակուեցաւ ծանուցանող թէ իրենց զինուորները չափէն աւելի յոգնեցնող սպաները խստիւ պիտի պատժուին։

Գերմանի զինուորները.—Ռեն և Սարիա փոխադրանաւերը անցեալ հինգշաբթի Պրէմէրհաֆընէն ճամբայ ելան Զին տանելով գերման արշաւախումբին սպայկոյտը և Լէսկլ զօրավարը։ Նաեւ ամրաչէն զինուորներ։ Վիլհէլմ Կայսրը այդ երկու փոխադրանաւերը այցելեց անոնց մեկնելէն առաջ։ Ամբոխը և զինուորները խանդավառութեամբ ողջունեցին։ Կայսրը երբ փոխադրանաւերէն դուրս կ'ելլէր «երթաք բարով ընկերներ» գոչեց, որուն պատասխանեց «հուրրա'»ներու որոտումը։

Պեկինէյի մէջ, ինչպէս ծանուցինք, կամաւորներու խումբի մը կազմութեանը ձեռնարկուած է Զին ղրկելու համար։ Կազմակերպիչ յանձնաժողովը որոշած է որ այդ կամաւորութեան պայմանաժամը երկու տարի ըլլայ և ամբողջ ծախքը՝ հագուստ, զէնք, ուտելիք, ուղեւորութիւն և այլն ինք վճարէ։ Պարզ զինուորները պիտի ստանան տարեկան հազար ֆր.։ տասնապետները 1200 և ենթասպաները 1500։ Ընդհանուր հրամանատարը տակաւին որոշուած չէ։

Սենգլիոյ Խորհրդարանը.—Անգլիոյ Ներսի։ Ժողովին մէջ արտաքին գործոց խորհրդական Պ. Պրոտրիք չինական գործերուն վրայ խօսելով, զգոյշ լեզուով մը պարզեց Անգլիոյ քաղաքականութիւնը Զինու մէջ։ Ցարեց թէ Անգլիա այդ մասին գլխաւոր երեք սկզբունքներ ունի, որոնք են՝ Ա. Անգլիա բացարձակապէս հակառակ է Զինու բաժանմանը։ Բ. Ինչ որ ալ ըլլայ Անգլիոյ գաղափարը այն է որ Զինու կառավարութիւնը պէտք է Զինացիները վարեն՝ Զինու օգտին համար։ Գ. Անգլիա պատրաստ չէ ստանձնել պատասխանատուութիւնը եւրոպական վարչութեան մը՝ Զինու հեռաւոր երկրին մէջ։ Պ. Պրոտրիք ասոյնս եզրակացուց.

«Թէեւ այս միջոցիս չենք կրնար նշմարել մեր հետեւելիք անմիջական ճամբան, սակայն Անգլիոյ կառավարութիւնը, պատճառներ ունինք յուսալու թէ եւրոպական տէրութիւնները ոչ է հիմ պիտի գտնեն որուն վրայ Զինու կառավարութիւնը կարելի ըլլայ հաստատել և որ միշտ չմերժէ քաղաքակրթութեան բարիքները ժողովուրդի մը որ մարդկային ցեղին մէկ երրորդ մասը կը կազմէ։ (Ծափահարութիւններ։) Ատիկա եթէ իրականանայ, այն ատեն կարելի պիտի ըլլայ ըսել թէ մեծ տագնապ մը մեծ բարեբաղդութիւն մը առաջ եկած է։ (Ծափահարութիւններ։) Ներկայ վիճակութեան կառավարութիւնը չի կրնար անտարբեր աչքով դիտել արդիւնքը, ինչ որ ալ ըլլայ։ Դարձ մը վեր անընդհատ զարգացուցած ենք մեր վճռականութիւնը Զինու հետ։ ստանձնած ենք մաքաստաններու պատասխանատուութիւնը։ Նանկայի մէջ և ուրիշ տեղեր թագաւորական կառավարութեան մը աքանչելի մէկ օրինակը տուինք։ Զինու հետ մեր յարաբերութեանց մէջ միշտ խղճմտորէն յարգեցինք դաշնադրութիւնները։ Ուստի հարիւր տարիէ ի վեր Անգլիացիներուն ըրածը լաւագոյնը այն տեսակ պատահականութիւն մըն է որուն երբեք չենք կրնար համակերպիլ։ Վերը յիշած սահմաններուս մէջ, սակայն միշտ մեր ձեռքէն եկածը պիտի ընենք արեւմտեան քաղաքակրթութիւնը տարածելու համար, որուն յառաջապահը եղած է մինչեւ հիմա բրիտանական գործունէութիւնը։» (Ծափահարութիւններ։)

Ասոր վրայ առանց քուէի ընդունուեցան արտաքին գործոց նախարարութեան խնդրած վարկերը։

—Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին ուրբաթ օրուան նիստին մէջ Սրը Ա. Պարթէթ հարցուց թէ ո՞վ եղած է միջազգային զինուորներուն ընդհանուր հրամանատարը և թէ իրա՞ւ է որ անգլիական զինուորներուն պատրաստ չըլլալուն համար միջազգային զօրքերը պարտաւորեր են յետաձգել ղէպ ի Բէյճին յառաջխաղացութիւնը։ Պ. Պրոտրիք պատասխանեց.

«Ինչպէս երկի՛ ըսի, միջազգային զինուորներուն ընդհանուր հրամանատարին և կամ անոնց յառաջխաղացութեան վրայ ո և է տեղեկութիւն չունինք։ Նաեւ լուր առած չենք թէ միջազգային զօրքերու յառաջխաղացութիւնը յապաղած ըլլայ անգլիական զինուորներուն պատրաստ չըլլալուն հետեւանքով։ Ընդհակառակը կ'կարծենք զօրավարին առնուած վերջին լուրերու նայելով չուտով Բէյճինի վրայ պիտի քալէ միւս ազգերու զինուորներուն հետ։»

ԴԷՊ Ի ԲԷՅՃԻՆ

Միջազգային զինուորներուն դէպ ի Բէյճին յառաջանալուն վրայ, զոր հեռագիրը ծանոյց, սա տեղեկութիւնները կը դտնենք վերջին թղթաբերով առնուած լրագիրներէն.

Թիէն-Զին, 29 յուլիս.— Ցառաջխաղացումը սկսուածի պէս է։ Ցառաջապահները արդէն սկսան քալել։ Պոքսքրներու փոքրաթիւ խումբ մը եւ քաշուեցաւ Ռուսերուն առջեւէն։ Պոքսքրներուն բանակեալը գրաւուեցաւ։ Ճարոնցիները որոնք գետին աջ եղերքին վրայ կը գտնէին, ոչ է ընդդիմութեան չհանդիպեցան։ Միջազգային բոլոր զինուորները երկու օրէն սակէ ճամբայ պիտի ելլեն։ Հիմա տրամադրելի կան 2300 անգլիացի զօրքեր, 1,600՝ ամերիկացի, 58 աւստրիացի, 53 իտալացի, 12,000 ճարոնցի և 4,500՝ ռուս։

Թիէն-Զին, 30 յուլիս.— Ճարոնցի հետազօտիչներ Թշամիին հանդիպեցան, այսօր, Սի-Ռուի զինուրանէն երկու մղոն հեռուն գտնուած գիւղի մը մէջ։ Բազմաթիւ Զի՛ացիներ կեցած էին խրճիթներու մէջ, որոնց պատերուն վրայ բացուած ծակերէն կրակ ըրին Ճարոնցիները յետոյն եարտայի չափ մտեցան։ Կարճատեւ ընդհարումէ մը ետքը Ճարոնցիները եւս քաշուեցան՝ 30 հոգի կորսնցնելով։

Լոնտոն, 4 օգոստոս.— Թիէն-Զինէն յուլիս 26 թուականով կը հեռագրեն Տէյլի Նիւզի թէ միջազգային զինուորներուն գլխաւոր սպաները համաձայնած են յայտարարելու թէ Բէյճինի վրայ յառաջխաղացման յապաղումը Անգլիացիներուն թերութենէն առաջ եկած է։

—Թիէն-Զինէն յուլիս 27 թուականով կը հեռագրեն Սթանտարտի.

«Ամերիկացիները և Գերմանացիները այսօր հրաման ստացան դէպ ի յառաջ քալելու, առանց սպասելու Անգլիացիներուն։»

—Լի-Հունկ-Զանկ ըսեր է օտար հիւպատոսի մը թէ քանի որ միջազգային զինուորները Բէյճինի վրայ կը քալեն, ոչ և է զեկոյց պիտի չհաղորդուի օտար դեսպաններուն։ Ցարեր է նաեւ թէ յուլիս 25ին Լի-Սիկ-Հանկ գլխատել տուեր է Զինու արտաքին գործոց Խորհուրդին երկու անդամները որոնք կարծիք յայտնած էին թէ օտար դեսպանները պէտք է պաշտպանել։

Ուաշինկթըն, 3 օգոստոս.—Շանկայի ամերիկեան հիւպատոսը կը հեռագրէ թէ Լի-Հունկ-Զանկի յանձներ է Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց նախարարին պատասխանը՝ այն առաջարկութեան համար թէ Բէյճինի վրայ արշաւանքը դադրի, ատոր փոխարէն արտօնութիւն տուելով օտար դեսպաններուն որ իրենց կառավարութիւններուն հետ ուզղակի բանակցին։ Լի-Հունկ-Զանկ որոշ բան մը չէ ըսեր, այլ անիկայէն նոր առաջարկութիւններ ըրեր է՝ այն մասին նոր բանակցութիւններ կատարելու համար։

ՄԱՀ

ԻՏԱԼԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐՆ

Ումպէրթօ թագաւորին մարմինը շաբաթ օրը Հռոմ փոխադրուեցաւ։ Ցուղարկաւորութիւնը լոկ կրօնական հանդէս մը պիտի ըլլայ։ Եկեղեցին պիտի չզարդարուի։ միայն կեդրոնը մահարեմ մը պիտի դրուի, թաւիշներով ծածկուած և վրան գմբեթով մը որուն վրայ պիտի դրուի արքայական թագը և Սավոյայի գերդաստանին դրօշը։ Մահարեմին շուրջը խոշոր դեղին մոմեր պիտի դրուին։ Մահարեմէն ու Վիքթոր Էմմանուէլ Բ.ի գերեզմանէն զատ եկեղեցիին միւս մասերը կէս մթութեան մէջ պիտի մնան։ Աւագ խորանին եռին խոշոր սեւ ծածկոց մը պիտի դրուի խաչով մը։ Նուագածուները փորձեր կը կատարեն Մաքսաների առաջնորդութեամբ։ Փողոցներու բոլոր լապտերները պիտի վառին և սեւ շղարշով ծածկուած պիտի ըլլան։ Հարիւր վաթսուն նուագածուներ կազմուած խումբ մը Բալէսթրինայի պատարագը պիտի նուագէ։ Ներքին գործոց նախարարը հարկ եղած հրամանները տուաւ՝ Բանիէնի գետնայարկին մէջ տեղ մը պատրաստելու համար, ուր Ումպէրթօ թագաւորին մարմինը դրուի, մինչեւ որ կառուցուի բուն իսկ դամբարանը։ Թէեւ խռովութիւններ կը կատարուին, սակայն մինչեւ հիմա Ումպէրթօ թագաւորէն ոչ և է կտակ չէ գտնուած։ Պրէմպիլա կոմսը այն նպատակով Հռոմ ղրկուած է։ Ումպէրթօ թագաւորը իր յիշատակները կը գրէր պղտմի մը մէջ որ Վիքթոր Էմմանուէլ թագաւորին մատուցուեցաւ։ Մարմինը կատարելապէս զմռսուած չըլլալով երկու դագաղներու մէջ դրուեցաւ՝ մէկը կապարէ և միւսը՝ ընկուզենիէ, թագաւորին և իշխաններու ներկայութեանը։ Բրիմթիանիայի խաղաղական հիւպատոսին հեռագրով ծանուցուեցաւ հրաման տալ բեւեռական ծովերը ուղեւորող կէս ծուկի որսորդներուն, որպէս զի Ումպէրթօ թագաւորին մահը թիացնեն Ապրուծցիի դաշտին։ Միայն անցեալ հինգշաբթի Միլանի հեռագրատունէն 32,000 հեռագիր անցեր են։ Արքայական գերդաստանին վերաբերեալները իւրաքանչիւր ժամու կը ղրկուին՝ իւրաքանչիւրը 500 հատ պատուհանով դարձրելով։

—Միլանի արքեպիսկոպոսը, կարտինալ Ֆէրրարի Պապին ինքնագիր մէկ նամակը յանձներ է Մարկարիթա թագուհիին։

—Հռոմ գտնուող իտալական երեսփոխաններէն շատերը զուսարում մը ունենալով որոշեր են Ումպէրթօ թագաւորին յիշատակը յաւերժացնելու համար «Ումպէրթօ Ա.» անունով հիւանդանոցներու յատուկ ապաքինարան (Սանաթորիում) մը հաստատել։ Նաեւ թէ բոլոր երեսփոխանները սուգ բռնեն և արքայական պալատը դիմելով իրենց անունները արձանագրել տան։ Թուրինոյի մէջ 20,000 հոգի ժողովրդական հանգանակութիւն մը կատարեր են՝ տասնական սանթիմ վճարելով։ Այդ դումարով պակաս մը պիտի գնուի՝ հանգուցեալ թագաւորին դագաղին վրայ դրուելու համար։

—Ումպէրթօ թագաւորը առաջնակարգ ծխող մըն էր. ուրիշ բաներու մէջ թէեւ սակաւապետ էր, քիչ կ'ուտէր և քիչ կը խմէր, բայց ծխելու մասին այնպէս չէր, այնչափ որ այդ զեղծման արդիւնքը զգալի եղաւ։ Զղային հիւանդութիւններ ունէր և զէրերները քիչ կը քնանար։ Բարեկամ մը առաջարկեց Ումպէրթօի որ ծխելէ հրաժարի։ Ումպէրթօ թագաւորը համոզուելով մէջ բերուած պատճառներէն, վերջնական որոշումը տուաւ և դադրեցուց ծխելը։

—Վիքթոր Էմմանուէլ Պիէմոնտէն Եկեղ զրօսանաւով ճամբայ ելլելէն վերջը հեռաւեալ պարագաներուն մէջ իմացեր է իր հօր մահը։ Հելլենական ծովեղերքու նաւաստիի հեռագրական կայանները ոչ է նշան չեն տուեր։ Սարթիվէնթոյի կայանը նոյն նշան տուեր է եկեղ գրօսանաւին, որպէսզի կարելի եղածին չափ շուտով մօտենայ ցամաքին։ Բանի մը վայրկեան եռքը 146 թիւ թորփիլանաւը մօտեցեր է գրօսանաւին։ Հրամանատարը իրեն եղած սովորական հարցումներուն առաջի պատասխաններ է թէ Ումպէրթօ թագաւորը ծանրակոս հիւանդ է և թէ հեռագրական կայանին մէջ բազմաթիւ հեռագիրներ կը սպասեն։ Թորփիլանաւին հրամանատարը «Բարձրապատիւ» տիտղոսը կու տար։ բայց Նարոլիի իշխանը երբ ցամաք ելաւ իրեն ներկայացուած առաջին հեռագրին վրայ գրուած կր։ «Վեհ. Վիքթոր Էմմանուէլ Գ. թագաւոր Իտալիոյ։» Իշխանը այդպէս իմացաւ իրողութիւնը։

—Ումպէրթօ թագաւորին դագաղին վրայ դրուած պսակներուն մէջ ամէնէն աւելի աչքի կը զարնեն Մարկարիթա մայր թագուհիին, Էլենա թագուհիին և Վիքթոր Էմմանուէլ թագաւորին կողմէ դրուածները։ Ումպէրթօ թագաւորին դագաղը կարմիր մետաքսէ կերպասով մը ծածկուած է՝ Սավոյայի գերդաստանին խաչովը որ սպիտակ է։ Բարուչինեան կղերականներ մինչեւ Հռոմ հետեւեցան դագաղին։

—Վիքթոր Էմմանուէլ Մոնցայի մէջ դնեց հող մը ուր յիշատակարան մը պիտի կանգնուի պարտէզով մը շրջապատուած։

—Հռոմի քաղաքապետական խորհուրդը 100,000 ֆր. քուէարկեց՝ Ումպէրթօ թագաւորին անունով բարենպատակ հատատութիւն մը հիմնելու համար։

—Վիքթոր Էմմանուէլ թագաւորը հրամայեց լամպարատցի թագաւորներուն երկաթէ թագը, որ Մոնցայի մայր եկեղեցիին մէջ պահուած է, Ումպէրթօ թագաւորին դագաղին վրայ դնել՝ յուղարկաւորութեան միջոցին։

—Աւասիկ այն հեռագիրը որով Վիքթոր Էմմանուէլ թագաւորը պատասխանեց Գերմանիոյ Կայսեր ցաւակցական հեռագրին։

«Հեռագիրդ խորապէս զիս յուզեց։ Ինծի համար ապացոյց մըն է թէ կ'ուզես զիս ալ սիրել, ինչպէս եղբայրարար կը սիրէիր հայրս։ Անոր յիշատակը որ անմոռանալի կը մնայ մեր սիրտերուն մէջ, նաեւ անլուծելի պիտի ընէ այն կապերը որոնք կը միացնեն մեր գերդաստանները ու մեր ժողովուրդները»։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓԻՐԻԷ

Ֆուրիէրտոյրիէն կը հեռագրեն օգոստոս 3 թուականով.—Հազար հինգ հարիւր Պոէր գերիներ ու իր թնդանօթներ կան Համիլթըն զօրավարին բանակատեղը և երկու հազար հինգ հարիւր գերիներ ա Հընթբը զօրավարին բանակատեղը։ Քալէտոնի դաշտը գտնուող հինգ հազար Պոէրներու մնացած մասը որոնք չէին ուզած Բրիւզտոն հրամանատարին հետ անձնատուր ըլլալ, հիմա անձնատուր ըլլալու համար Անգլիացիներուն պայմանները կ'ուզեն իմանալ։ Պոէրներու բանակին մէջ շատ կին չկայ. մեծաքանակ արջառ գտնուած է։

—Տուրսանէն կը հեռագրեն Սթանտարտի թէ պոէր աղբիւրէ առնուած լուրի մը նայելով, Ռուսթէնպուրկի մօտ մեծ ճակատամարտ մը կատարուեր է և թէ Պոէրները յաղթեր ու բազմաթիւ սայլեր ձեռք անցուցեր են։

—Պոէրները անցեալ շաբթու Լիխթենպուրկի մոտը են։

—Բրիկէր նախագահը ու Պոթա զօրավարը յայտարարութեամբ մը ծանուցեր են որ պիտի հաստատեն այն պայմանները զորս Անգլիացիները գործած են Պոէրներու ազատներուն մէջ, բայց պայման դրուած է որ Պոէրները իրենց զօրախումբերէն չհեռանան։

—Լուրենսօ-Մարքէզէն կը հեռագրեն թէ նաւի մը մէջ հրազէնի պատրաստութեան նախնական նիւթեր գտնուած են, որոնց վրայ «ապանխական դեղեր» գրուած էր։ Ատոնք Թրանվալ պիտի ղրկուին։

—Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին ուրբաթ օրուան նիստին մէջ Պ. Զէմպրլէն ծանոյց թէ Բրէթորիայի ու Պլէօմֆոնթէյնի կառավարական դիւաններէն գտնուած պաշտօնագիրներուն մէջ կան պատճէնները երկու նամակներու զորս պատերազմէն առաջ գրած էր Անգլիոյ Խորհրդարանին անդամներէն մէկը։ Նաեւ երկու նամակներ ալ կան դարձեալ Անգլիոյ Խորհրդարանին երկու ուրիշ անդամներուն կողմէ գրուած։ «Իմ կարծիքովս, ըսաւ, Պ. Զէմպրլէն, Անգլիա բնակող բրիտանական հպատակներու վերաբերեալ նամակները դաւաճանութիւն մը չեն կրնար նկատուիլ։ Ատոնք սակայն այն տեսակ նամակներ են զորս բրիտանական հպատակ մը չի կրնար գրել այն միջոցին, երբ կառավարութիւնը դժուարին բանակցութիւններ կը կատարէ։ Այդ նամակները հեղինակներուն ղրկուելով բացատրութիւներ պիտի ուզուի։ Կառավարութիւնը անոնց հրատարակութիւնը որոշելէ առաջ հեղինակներուն պատասխանին պիտի սպասէ։»

ՍԵՐՊԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

Սերպիոյ Ալէքսանդր թագաւորը և Տրակա թագուհին իրենց ամուսնութեանը առթիւ քսան հազար ֆր. նուիրեցին Ս. Սաւայի ազգային հաստատութեան։

—Սերպիոյ թագաւորը իր ամուսնութեանը առթիւ սա պատուանշանները տուաւ.

Միլոշ պատուանշանի մեծ խաչը՝ Պէլկրատի մետրոպոլիտն։ Նոյն պատուանշանին երկրորդ աստիճանը՝ նախարարապետ Պ. Ավէքսիս Նովանովիչի և երրորդ աստիճանը՝ բոլոր նախարարներուն և առաջին թիկնապահ Բէյթրովիչ գնդապետին, նախորդ զինուորական կցորդ Կ. Պոլսոյ սերպիական դեսպանատան։

—Ռուսիոյ կայսրը ականակուռ ապարանջաններ և քայլեր նուիրեց Սերպիոյ Տրակա թագուհիին։

ՊԱՊԻՆ ՇԲՋԱՐԵՐԱԿԱՆԸ

Հռոմէն կը գրեն թէ Լէոն ԺԳ. Պապը մօտերս չրջաբերական մը պիտի ուղղէ բոլոր ժողովուրդներուն յանձնարարելով քրիստոնէական զգացումները և ընտանեկան կեանքը իր եւ միակ փրկութիւն ծայրայեղ գաղափարներու դէմ։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԳ.—Ուսումն. Խորհուրդէն վկայուած առաջնակարգ դասուցիչ մը, հմուտ Հայ Գաղ և Ա. գլխոց, ինչպէս նաեւ Ուսողական և Բնական գիտութեանց, Աշխարհագրութեան, ձեւի, կարի և ձեռագործի, պատրաստ է պաշտօն ստանձնել դասատուները և կամ Պոլսոյ վրայ ամենայն մէջ։ Դիմել Խմբագրատուն։ 336 2—5

Միսրին շուրջը

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Պետական Խորհուրդին անդամ անուանուեցաւ Բ. Դրան տաքին թղթակցութեանց գլխաւոր տուղարներէն Ալի Նամիգ պէյ։ Պալայի աստիճան տրուեցաւ։

—Մատրիտի օսմ. դեսպանատան առաջին քարտուղար անուանուեցաւ Մ. Քարմի օսմ. դեսպանատան երկրորդ քարտուղար և Մատրիտի օսմ. դեսպանատան գործակատար Էրշէտ պէյ։

—Պէյրութի նահանգին կրթական տնօրէն անուանուեցաւ Հալեպի նահանգին կրթական տնօրէն Զէքի պէյ, որի յաջորդեց Պէյրութի նահանգին կրթական տնօրէն Մահմուտ Ճէլալէտտին պէյ։

—Իւլայի երկրորդ աստիճան ստացաւ Էնկիւրիի նահանգին վերաքննիչ ատեանի պատժական ճիւղին նախագահ Օսման Նուրի պէյի։ Սալիխի ատենապետ Սուլթոյ նահանգին վերաքննիչ ատեանի ընդհանուր դատախազ Իսմէթ պէյի և Բ. Դրան խուլ-համ սպասաւորներու պետ Հաճի Հիւսէյին աղայի։ Սալիխի ատենապետ՝ Ազատաղ Մատիի գլխաւոր մագաղի օգնական Նշան Ակեան էֆ.։

—Իզմիրի ատենակալ պաշտօնեայ Նշան տրուեցաւ Ներքին գործոց նախարարութեան խորհրդական Ահմէտ Բէյի։ Երզրուրի կարգի Մէշիտիէ Մեջլանիի նահանգին վերաքննիչ ատեանի ընդհանուր դատախազ Ազմի պէյի։

ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ ՑՈՒՐԵԼԵՆԸ.—Ատանայի քաղաքին Պուղտայ Բաղչէ հրապարակին վրայ եռանկիւն և իր մէջը բարձրութեամբ աղբիւր մը պիտի կառուցուի՝ Վեհ. Սուլթանին գահակալութեան 25րդ տարեդարձին ոգեւորելիք անցեալները կատարելու համար։ Բարեսիրաբար անձամբ դրեր է առաջին քարը։ Բարեսիրութիւններ կատարուեն Վեհ. Սուլթանին համար։ Բացի պիտի կատարուի գահակալութեան տարեդարձին որը՝ 19 օգոստոս։

—Ներքին գործոց նախարարութիւնը պատրաստ որ Համազգային Անկեանց պատասխարուած տոյց թէ փոխարինը կատարուի գահակալութեան տարեդարձին օրը։

—Ափրիկեան Տրիպոլսոյ մէջ նոր պիտի կատարուի Սէնայի վարձարանի բացումը։

ՎԱՍՍ. ԱՀՄԷՏ ԲԷՖԻՓ ՓԱՇԱՆ.—Ինչպէս կ'երեւայ այսօրուան պաշտօնական կանոնէն, Վեհ. Սուլթանը գնահատելով ներքին գործոց նախարարութեան խրհրդական Ահմէտ Բէֆիք փաշայի հաստատական գործերի ծառայութիւնները, բարեհաճած է ականակուռ Իֆթիխարի պատուանշանը շնորհել Ն. Վսեմութեանը։ Կը վերանայ շնորհաւորել Ահմէտ Բէֆիք փաշան՝ կայս. այդ բարձր շնորհին արժանանալուն համար։

ԶԻՆՈՒ ԳՈՐԾԵՐԸ.—Սթանտարտ կը մանայ թէ Ռուսիոյ դեսպանը անցեալը Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւ ունեցած պահուն, Ն. Վսեմութիւնը ցաւ յայտներ է՝ Զինու մէջ Զինացիներուն կողմէ Եւրոպացիներուն նկատմամբ ի գործ դրուած և քաղաքակրթութեան ու մարդկութեան հակառակող վայրագ արարքներուն համար։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԳԻՐՆԵՐԸ.—Կայս. կառավարութիւնը եւնական

բատէ զոր պիտի ներկայացնէ Ծովային Մորհուրդին։ Ակմէտ փաշա այդ տեղեկագրով կը բացատրէ թէ Եւրոպայի ու Մ. Նահանգաց նաւագործարաններուն մէջ ինչպէս կը չենուին զրահապատ յածուարակները։

ԺԱՆՏԱՄԻՏԸ.— Իզմիրէն կը գրեն.— Գասապայի երկաթուղիին Ընկերութիւնը չճաղեղեր սուացաւ, որոնցմով պիտի պատուաստէ իր պաշտօնեաները։ Ատենք մաքսատան կողմէ յանձնուեցան թաղապետութեան որ փոխարինութիւն մը ըրաւ Ընկերութեան։ Թաղապետութիւնը երեսուն հազար օխա ասիտ ֆէչնիք և քսան հազար օխա սիւլիմէ գնեց՝ քաղաքին փողոցները ապահեղելու համար։

—Իզմիրի կուսակալութիւնը որոշեց որ Ընկերութիւններու և անհատներու անունով եկած չճաղեղերը մաքսատունէն ուղղակի թաղապետութեան յանձնուին և փոխարէնը տէրերուն վճարուի։ Հիւպատոսարանները զերծ են այդ որոշումէն։

—Ադեքսանդրիոյ մէջ շաբաթ օրը ու կիրակի, ժանտախտէ մէյմէկ դէպք պատահեցան։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ Պարտքի վարչութիւնը Իզմիր-Գասապայի Ընկերութեան յանձնեց երաշխաւորութեան գումարը։

ՄԱՀԱՁՈՒՏԱԿ.— Կ. Պոլսոյ ու արուարձաններուն մէջ, յուլիս 17էն 24 պատահած մահերու թիւն է 228, որոնց 5ը՝ թիֆոյէ, 24ը՝ չէչոյական գործարաններու հիւանդութիւններէ և մնացեալները զանազան պատճառներէ։

ԵԳԻՊՏՈՍԷՆ ԼՈՒՐԵՐ.—Վագիներու վարչութեան և կրթական նախարարութեան միջև համաձայնութիւն մը գոյացաւ՝ վագիին սեպհական հողերու վրայ զանազան շէնքեր կառուցանելուն համար։ Բալաւիք ծախքը 25,000 եգիպտական ոսկի կը հաշուուի։

—Անգլիական Ընկերութիւն մը երկու պաշտօնեաներ զրկեց Հայէշիստանի և արեւելեան Սուտանի սահմանագիծը գտնուած Պէնի-Շանկալ լեռները, ուր կ'ըսուի թէ ոսկիի հանքեր կան։

—Հարաբային պարտքի վարչութիւնը նոյն 6000 ոսկի փոխ պիտի տայ երկաթուղիներու վարչութեան՝ Մանսուրայի մէջ կամուրջ մը շինելու համար։

—Ի՞նչուն թէ Իսմայիլ փաշա Սապրի զտական նախարար պիտի անուանուի։

—Սուտանի մէջ հեղեղման անձրեւներ կը տեղան։ Վատի-Հալֆայի և Շէնտիի երկաթուղիի գիծը աւրուած է։

—Երկաթուղիներու վարչութիւնը ուսումնասիրութիւններ կատարել կու տայ Սալհիէէն մինչեւ Բառ-Սայտ շինուելիք երկաթուղիի Նոր գիծին համար որ 80 քիլոմէթր երկայնութիւն պիտի ունենայ և Գահիրէի ու Բառ-Սայտի միջև ուղղակի երթեւեկութիւն մը պիտի հաստատէ Ապուզաբիրի ճամբով Զակազիկի գիծին վրայ։ Ուղեւորները այլեւս պիտի չպարտաւորուին երկար ատեն սպասել Իսմայիլիէի մէջ։ Նոր գիծին շինութիւնները 1901 յունուարին սկսելով 1902 մայիսին պիտի աւարտին։

—Տամիէթի մէջ, Վերջերս, քսան փարանոց ձմերուկի մը հաշիւ ծագած վէճը մեծ համեմատութիւններ ստացաւ։ Մարդ մը քսան փարայի ձմերուկ մը ուզեց մրգավաճառէ մը։ խանութպանը ամէնէն փոքրը տուաւ, յամախորդը ամէնէն մեծը ուզեց։ Կռիւ մը ծագեցաւ։ հայհոյութիւններուն յաջորդեցին կռուփի հարուածներ։ Երկու կողմէն կուսակիցներ միջամտեցին։ Կռիւը մեծցաւ։ հրացանի դիմողներ եղան և վերջապէս երեք հոգի մեռան և տասը հոգի վիրաւորուեցան։

ԲԱՂԱՐԱՊԵՏ Բրտվան փաշա որ ժամանակ մը ի վեր հիւանդ էր, առողջացած ըլլալով, առջի օրը սկսաւ իր պաշտօնատեղին յանձնել։

ՕՏԵՍԱՅԷՆ առջի օրը մայրաքաղաքս բերուեցան 48 ձիեր, զորս օսմ. կառավարութիւնը գնած է Ռուսիայէն։

ՏԻՐԶԻԵՐՈՒ բնավայրին մէջ գործադուլիկը բարենորոգումներու քննիչ Մէֆիտ պէյ՝ իր հետեւորներուն հետ՝ առջի օրը Պէրութ հասաւ։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ Հայտէրապատ քաղաքին մէջ յանձնաժողով մը կազմուած է Հինդի երկաթուղիին համար հանգանակութիւն կատարելու նպատակով։

ՍԵՒ ԼԵՐԱՆ սահմանազուրկին վաճառուն համար, այս տարի ալ տեղափոխութիւն կատարուած է։

ՀՆՈՒԹԻՒՆ.—Ուրֆայի մէջ գտնուած հնութիւններուն համար հաստատուած ըլլալով որ պատմական մեծ կաւեւորութիւն ունին, կայս. Թանգարանը պիտի փոխադրուին՝ զգուշութեամբ դրուելով մնոտիներուն մէջ։

ԱՐՍԱՔԻՆ գործոց նախարարութեան ելմտացոյցին արտասովոր գլուխէն պիտի հաստատուին Գէրլիին ու Մաարիսի օսմ. դեսպանատուններուն կահաւորման ծախքերը։

ԱՒՈՂՋՊԱՀԱԿԱՆ Խորհուրդը իր երեկուան նիստին մէջ նկատողութեան առաւ քարանձիներու պայմանաժամերը զեղչելու խնդիրը՝ այն տեղերուն համար ուր մէկ շաբաթէ ի վեր տարախտիկի հիւանդութիւնէ դէպք չէ պատահած։

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱՅԻ քարափին ու նաւանգիստին շինութեան աշխատութիւնները սկսան առջի օրը։ Պուրկազ կղզիէն քար փոխադրելու մասին արտօնութիւն տրուած է, որպէս զի շինութիւնները շուտով և դիւրութեամբ կատարուին։

ԴՍՏԱԿԱՆ նախարարութիւնը նկատելով որ քանի անգամներ տրուած պատուէրներուն հակառակ, դատաւորները և դատարաններու քարտուղարները ու պաշտօնեաները որոշեալ ժամուն իրենց պաշտօնին գլուխը չեն գտնուիր և շատ անգամ բոլորովին բացակայ կը մնան, ուստի օրինաւոր պատճառի, որով հանրութեան գործերը յապաղումներու կ'ենթարկուին, նորէն ծանոյց դատարաններուն որ իւրաքանչիւր պաշտօնեայ առնուազն օրական հինգ ժամ իր պաշտօնին գլուխը գտնուի՝ այսինքն ժամ 5էն մինչեւ 10։ Ա. էն օր ներկայութեան օրագրութիւններ պատրաստուին անաչառութեամբ և հետեւեալ օրը մատուցուին դատական նախարարութեան։ Հակառակ պարագային մէջ պատասխանատուութիւն առաջ պիտի գայ։

ՍԵՐԳԻՈՒ դեսպանը պաշտօնապէս ծանոյց Բ. Դրան՝ Ալեքսանդր թաղաւորին ամուսնութիւնը։

ԲԱՂԴԻՍԱՅԻՆԵՐՈՒ Նոր Պատրիարք Տ. Էմմանուէլէ ընտրութեան տեղեկագիրը Բ. Դրան մատուցուեցաւ։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ դեսպան Պ. Կիքա երէկ Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ արտաքին գործոց նախարարին հետ։

ՍԷԼԱՆԻԿի անգլիական հիւպատոսը տեղեկագրեր է իր կառավարութեան թէ Բումէլիի նահանգներուն մէջ բրիտանական վաճառականութիւնը հետզհետէ կ'ինայ, որուն պատճառն է միւս երկիրներուն կողմէ կատարուած մրցումը և Բումէլիի նահանգներու ծովեզերքերուն և Անգլիոյ միջև չողենաւային երթեւեկութեանց նուազութիւնը ու գիներու սղութիւնը։

ԼՈՆՏՈՆԻ օսմ. դեսպան Քոսթաքի փաշա Անթորուլօ արձակուրդով մեկներ է Լոնտոնէն։

ԱԻԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ.—Վերջերս Սէվիտիէ (Բիլիա, Հալէպ) ձիպրա մէջ անուն աւազակին ընկերներէն Պէքիաս գիւղացի Մարտիրոս, Կէպլուսիէ գիւղացի Կարապետ ու Եոզուն Օլուքցի Աւետիս և ուրիշ եօթը աւազակներ որոնք փախտական կը թափառէին, ոստիկան զինուորներու կողմէ ձերբակալուելով դատարանին յանձնուեր են։

ԶՐՀԱՆԿԻՐ զօրքերու վաշտերը աւելի կատարելագործեալ վիճակի մը վերածելու համար վեց հազար ոսկի պիտի ծախսուի։ Գրուած է ելմտական նախարարութեան որ այդ գումարին կէսը մէկ անգամէն վճարուի և միւս կէսն ալ մաս առ մաս։

ԹՈՐՓԻԼԱՀԱԼԱԾ.—Այն երկու թորփիլահալածները զրպ, ինչպէս ծանուցինք, օսմ. կառավարութիւնը պիտի գնէ Ճէնովայի Անսալսա գործարանէն, 75,000 ոսկիի գնուած են։

ԽՄԵԼՈՒ ՋՈՒՐ.—Բեռզոխանէի ջրաջկաներէն մայրաքաղաքս խմելու ջուր բերելու աշխատութիւնները փութով առաջ կը տարուին։ Գոնուած աղբիւրներուն մէջտեղերը բաղմաթիւ փոքր աւազաններ շինուելով ջուրերը հոն փոխադրուած են։ Այդ աւազաններուն ջուրերը յետոյ խիստ ընդարձակ աւազան մը պիտի փոխադրուին խողովակներու միջոցաւ, որոնք մինչեւ մէկ ամիս մայրաքաղաքս կը բերուին։ Յետոյ երկու մեքենաներ զրպ հինգ հազար ոսկիի գնելու համար պայմանագրութիւն կնքուած է, այդ տեղերը պիտի վերադարձուին ջուրերը բաշխելու համար։

ԱՐՇԻՊԵՂԱԳՈՍԻ կղզիներու նահանգին կուսակալ Ապէտին փաշա որ Միտիլլի կը գտնուէր, նահանգին կեդրոնը Հռոդոս ժամաներ է։

ՄԻՏԻԼԼԻի նորահաստատ առեւտրական տեղեակին նախագահ ընտրուեր է Օսմ. Պանքայի հիւղին տնօրէն Պալթազար էֆ.։

ԾՈՎԻ ԱՐԿԱԾ.—Առջի օրը Սամսթիոյ առջեւ կը լողանար Էրքելի անուն 17 տարեկան երիտասարդ մը՝ նպարավաճառի աշակերտ, բայց լողալ չգիտնալով սկսաւ յուսահատական ձայներ ընել։ Անէսթի անուն 25 տարեկան երիտասարդ մը տեսնելով այդ վիճակը, անմիջապէս ծովը նետուեցաւ զայն ազատելու համար, սակայն Էրքելի անոր ոսքէն բռնեց, որով երկուքն ալ խեղդուեցան։ Թիչ ետքը երկուքին դիակները գտնուեցան։

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱՅԻ բժշկական վարժարանին շէնքին վրայ աշխատող Սորին անուն քարակոփ մը, երէկ, հաւասարակշռութիւնը կորսնցնելով վար ինկաւ և ծանրապէս վիրաւորուեցաւ։

ԹԼՓԷ ՊԱՇԻի ՊԱՐՏԷԶՐ.—Վաղուան տրուելիք հանդէսը անօրինակ բան մը պիտի ըլլայ իր տեսակին մէջ, չքեղութեամբ մը որ պիտի գերազանցէ մինչեւ հիմա տրուած բոլոր հանդէսները։ Եռանիւով մրցում պիտի կատարուի տղոց միջև և ձրի թոմպոլօ մը պիտի քաշուի բազմաթիւ արժէքաւոր պարգեւներով։

Ամառնային թատրոնը այս երիկուն կու տայ Լա Բէռիշօլ (La Périchole) մանկացուցեալ օրիորդ Սալիէի, և Պ. Պ. Մէն-Բօի ու Մուազաոի։

ԱԶԴ.—Հաճ. Պարտի Վարչութեան 1890ի 4 % բրիորիթէ օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթ ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ, յառաջիկայ օգոս. 1/14ին յիշեալ պարտաթուղթերուն 21րդ վիճակահանութիւնը պիտի կատարուի Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչութեան պաշտօնարանին մէջ, Պոլիս, Ճըղալ օղլու իրողոյ։

* * *

1890ի 4 % օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթ ունեցողներուն նմանապէս կը ծանուցուի թէ, յիշեալ պարտաթուղթերուն 20րդ վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչութեան պաշտօնարանին մէջ յառաջիկայ օգոստոս 1/14ին։ 4—10

ԱԶԳԱՅՔԻՆ

Կրօնական ժողովը երէկ գումարուեցաւ Պատրիարքարանի մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր, և ատենապետութեամբ Տ. Գրիգորիս Արքեպիսկոպոս Յովհաննէսեանի։ Ներկայ էին Կրօնական Ժողովոյ անդամները ամբողջութեամբ, բացի Փոխանորդ Սրբազանէն որ տակաւին հիւանդ է։

Բարեյիշատակ Պ. Զանչեանցի հոգւոյն համար հոգւոյ մը կարդաց Ս. Պատրիարք Հայրը, և ապա Ժողովը օրակարգին անցնելով, որոշեց քահանայ ձեռնադրել Սկիւտարի քահանայից և Թաղ. Խորհուրդին կողմէ առաջարկեալ տիրացու Երուանդ Էպէլեանը։

Ամասիոյ առաջն. տեղապահին՝ Զենոր քահանայի նկատմամբ ներողութեան խնդրանքը տարաժամ նկատեց։ Որոշուեցաւ գրել Պուլկարիոյ Այցելու Հովիւին, որպէսզի Երեւումի քահանային իր ծննդավայրը վերադառնալու համար հարկ եղած ձեռնտուութիւնը չպլանայ։

Որոշուեցաւ նաև բացատրութիւն պահանջել Պուլկարիոյ Այցելու Հովիւէն՝ Երուանդ Դանիէլեանի ամուսնական խնդրոյն համար։

Որոշեց Կոստաց անապատի վանահայրութիւնը մինչեւ ցնոր կարգադրութիւն անփոփոխ պահել

Առաջնորդական ընտրելեաց եռանուն ցանկը զրկուեցաւ. Շապին-Գարահիսարի համար՝ Սմբատ Ծ. Վ. Սաատէթեան, Եզնիկ Ծ. Վ. Գալբագեան, Տաճատ Ծ. Վ. Ոսկանեան։ Ամասիոյ համար՝ Արիտակէս Վ., Վահան Վ. Յակոբեան, Եղեկիէլ Վ.։ Զարսանճագի համար՝ Մակար Վ., Կորիւն Վ., Արիստակէս Վ.։

—Տրապիզոնի Առաջն. Տեղապահ Տ. Խորէն վարդապետ Պէհրիկեան այս առտու մայրաքաղաքս ժամանեց աւստրիական Մարիա-Թերէզա շոգենաւով։ Տ. Խորէն վարդապետ որ ամուսան մը արձակուրդով և Թիւրիմացուութեամբ տրուած լուրի մը հակառակ, պատրիարքական արտօնութեամբ Պոլիս եկած է, աչքերուն տկարութիւնը դարմանելու համար, ուղղակի Ս. Պատրիարք Հօր այցելեց։

—Նպաստից Յանձնաժողովը գումարուեցաւ երէկ Պատրիարքարանի մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր։ Բաց ի Պէրպէրեան և Խորեան էֆէնտիներէն, անդամ անդամները ներկայ էին։ Յանձնաժողովին հաղորդուեցաւ Մոսկուայէն Ս. Պատրիարքին ուղղուած այն հեռագիրը, որ Պ. Գրիգոր Զանչեանցի մահը կը գուժէր։ Ս. Պատրիարքը մանրամասնաբար բացատրեց բարեյիշատակ հանգուցեալին 1897 թուականէն սկսեալ մինչեւ ցարդ 7500 ոսկիի աւելի գումար մը Պատրիարքարանի տրամադրութեան տակ դրած ըլլալը, ուրկէ թէ՛ կարօտեալց հացագին բաշխուած և թէ 12 որբանոցներ բացուած և մինչեւ ցարդ խնամուած են։ Ժողովը իր խորին վիշտը յայտնեց այս մեծ կորուստին համար, և Ս. Պատրիարքը Հայրենց մը կարդալով՝ Ցանձնաժողովը ի յարգանս հանգուցեալին, դարձեցաւ իր նիստը։ Որոշուեցաւ նաեւ հոգեհանգստեան յատուկ պաշտօն մը կատարել, որուն ժամանակը որոշել Ս. Պատրիարքին յանձնուեցաւ։

—Հանգուցեալ Աշքեանն արքեպիսկոպոսի քրոջ կողմէ Պատրիարքարանի դէմ բացուած պահանջի դատը երէկ ալ չկրցաւ շարունակուիլ Հուգուգի Ա. դատարանին առջեւ, որովհետեւ Արմաշու վանքէն ուղղուած տեղեկութիւնները դեռ չեն հասած, հետեւաբար, Ասասեան էֆ.ի պահանջման վրայ դատը ուրիշ օրուան յետաձգուեցաւ։

—Իտալիոյ Ումպերթօ Ա. թագաւորին ի յիշատակ կատարուելիք հոգեհանգստեան պաշտօնին Ս. Պատրիարքին կողմէ ներկայ պիտի գտնուի Փոխանորդ Տ. Գաբրիէլ Սրբազան, իրեն հետ ունենալով Երեցեան Տ. Գէորգ եպիսկոպոսն ու Խորէնեան և Տէր-Ներսէսեան էֆ.ները։

—Վեհ. Սուլթանին գահակալութեան 25ամեակին համար Հայ-Հռոմէականաց Պատրիարքարանը պատրաստել կու տայ Օսմ. Զինուորն մը որ գեղարուեստական գմայելի գործ մը պիտի ըլլայ և պիտի մատուցուի Ն. Կ. Վեհափառութեան։

—Կը լսենք թէ Բերայի Թաղ. Խորհուրդը, Բերայի ազգային վարժարանաց ներքին հսկողութեան պաշտօնը ուղղէ է յանձնել Սամսոնի ազգ. վարժարանաց տեսուչ Աճէմեան Թոմաս էֆէնտիի, որ այս պահուս Պոլիս կը գտնուի։ Բայց Աճէմեան էֆէնտի, արդէն իսկ Սամսոնի ազգ. վարժարանաց տեսչութեան հետ երկու տարուան պայմանագիր մը կնքած ըլլալով, մերժեր է Բերայի Թաղ. Խորհուրդին առաջարկած պաշտօնը, հակառակ Սամսոնի մէջ իր ունեցած պաշտօնէն աւելի շահաբեր ըլլալուն։ Պէտք է խոստովանիլ որ իրենց խօսքը այս աստիճան յարգող քիչ ուսուցիչներ ունինք շուրջերնիս։

—Կեսարիայէն կը գրեն մեզ. «Կեսարիոյ հիւսիսային կողմը, 2 ժամ հեռու, լեռնագագաթի մը կուշտը, հազար տնուոր բնակչութեամբ գիւղ մըն է Երքելէթ։ Շէնքերը հին ոճով կառուցուած՝ քարաշէն են։ Ունի մաքուր օդ և առողջարար ջուր։ Գիւղը շրջապատուած է բազմաթիւ պտղաբեր այգիներով ու պարտէզներով՝ որոնցմէ գիւղացիները իրենց ապրուստը կը ճարեն։ Ժամանակին, Երքելէթ 200 տուն հայ կը պարունակէր։ սակայն գաղթականութիւնը կամ պանդխտութիւնը, ինչպէս կեսարիոյ բոլոր շրջականները, իր աւերումները հոս ալ գործելու չէ թերացած, որով այնքան նշանակելի բազմութիւն մը, ցաւալի է ըսել որ, այսօր 30 աղքատիկ ընտանիքներու յանգած է, որոնք շրջուն փերեզակութեամբ կը զբաղին և գաղթելու վրայ են հետզհետէ Պաֆրա, Ագսէրայ, Տ.Մատէն, Կեսարիա եւն։ Ուներն Ս. Գէորգ անուամբ եկեղեցի մը՝ որ փլչելու մատնուած է, և չէն կը պահուի խեղճ քահանայի մը պաշտօնավարութիւնով։ Տնտեսական տագնապին պատճառով ժողովուրդը զղրոցին ու եկեղեցիին ծախքերը հոգալու անկարող ըլլալուն՝ վիճակին Առաջնորդը՝ Գեր. Տ. Տրդատ Սրբազան եկեղեցական անօթները վաճառելով, զղրոցին ու եկեղեցիին ծախքերը կը հայթայթէ։ Բաւական կոկիկ յարկ մըն էր զղրոցը եկեղեցիին գաւթին մէջ. «Արամեան» անունով, ուր կը պաշտօնավարէր Առաջնորդ Հօր հոկողութեան տակ՝ Թալասցի երիտասարդ ուսուցիչ մը, որ կ'ասանդէր Հայերէն ու Տաճկերէն լեզուները 40 մանչերու՝ բաւական արդիւնաւոր կերպով, կը կատարէր նաև եկեղեցական երգեցողութիւնները։ Բայց զբաղրոցը ինքնին կը փլչի 1898 սեպտ. 20ին, աշակերտներուն ներկայութեանը, որոնք թէև վիրաւորներուն ներքեւ կը մնան, սակայն զղրոցական առարկաներէ զատ՝ անձի վնաս մը տեղի չունենար, բայց ի ուսուցչէն որուն տարը կը վիրաւորուի. այս պատճառով տուն մը գոյացի վերածուած է այժմ։ Զղրոցը նորոգելու համար Առաջնորդը՝ իր վիճակին մէջ, երքելէթի քահանային միջոցով հանգանակութիւն մը կատարելով 13 ոսկիի գումար մը կրցաւ հայթայթել. բայց գործի չէ ձեռնարկուած՝ ժողովուրդին գաղթելու պատրաստ ըլլալուն համար։»

Ա. Զ Դ

Յառաջիկայ Ս. Աստուածածնայ վերափոխման տօնին առթիւ, Ս. Թադէոսի հրաշագործ Բեւեռին ուխտի դիմող բարեպաշտ ազգայիններու ի գիտութիւն կը փութանք ծանուցանել թէ ուխտաւորաց գալու և վերադառնալու ատեն ամէն դիւրութիւն և հանգստութիւն տրուելու համար յատուկ Կարգադիր Մասնախումբ մը կազմուած է և արդէն ամէն նախապատրաստութիւններ ձեռք առնուած են այս մասին։

Շոգենաւային զանազան Ընկերութիւններ մրցման մէջ ըլլալով՝ ճամբորդները պիտի կարենան օգտուիլ։

Ի դիմաց Ս. Թադ. Թաղի Խորհրդոյ

Ատենադպիր ՅՈՎՀ. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ — Ատենապետ ՍԱՐԳԻՍ ԹՈՒՅՋՈՒՄՃԵԱՆ

Ռոստոմ, 26 յուլիս 1900

Մայրաքաղաքիս խոտական դեսպանատունը հանգուցեալ Ումպէրթօ թագաւորին մահը կը ծանուցանէ Արեւելքի տնօրէնութեան, հետեւեալ շրջաբերականով.

Իսպանական դեսպանատան գործակատար կոմս Կալինա կը խնդրէ որ հանիմ նեկայ գտնուիլ հանդիսաւոր պատարագին որ պիտի մատուցուի ի հանգիստ հոգւոյ

ՎԵՀ. ՈՒՄՊԵՐԹՕ Ա.

ԻՏԱԼԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ

Բերայի Սանթա Մարիա եկեղեցիին մէջ, վաղը, հինգշաբթի, ժամը 10ին (Ը. Ե.)։

Հեռագիր Այսօրուան

ՁԻՆՈՒՈՐ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԼՈՆՏՈՆ, 7 օգոստոս.—Շանկայէն կը հեռագրեն թէ Լի-Հունկ-Զանկ, կացութենէն խիստ ահաբեկած, պատրաստ մը կը փնտռէ Բէքին երթալը լուծանելու համար։

—Թայմզ կ'ըսէ թէ Լի-Հունկ-Զանկ իր կառավարութենէն լիազօր իշխանութիւն խնդրեր է՝ օտար տէրութեանց հետ բանակցելու համար։

—Թիէն-Զինի անգլիական հիւպատոսը կը հեռագրէ իր կառավարութեան թէ միջազգային զինուորները օգոստոս 4ին Բէքինի վրայ քալել սկսեր են։

ԻՏԱԼԻԱ

ՀՌՈՄ.— Իտալիոյ Երեսփ. Ժողովը այսօր գումարուեցաւ։ Նիստին վերջին մասը խանգարուեցաւ ընդդիմադիրներուն կողմէ։

ՍԵՐԲԻԱ

ՊԷԼԳՐԱՏ.— Սերպ մամուլը միաձայնութեամբ կը հաւանի Սկէնտար թագաւորին այն յայտարարութիւններուն զորս ըրաւ հարեւանական տէրութիւնն առնչ՝ վեհապետներուն կենացը բաժակ պարպելու առթիւ։ Թագաւորը բառարան սպէնսըսաւ։ —«Սերպիա խաղաղութեան տարը մը է Պալքաններուն մէջ։ Բնաւ բաղդանպարական քաղաքականութեան մը հետամուտ պիտի չըլլամ։»

ՄԱՀ ԼԻՊՆԷԹԻ

ՊԷՐԼԻՆ.—Գերմանացի ընկերվարական նշանաւոր երեսփոխան Լիպնէխթ այսօր մեռաւ։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷ

ԼՈՆՏՈՆ.—Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովը նոր փոխառութիւն մը քուէարկեց հարաւային Ափրիկէի պատերազմի ծախքերուն համար։

—Մաքսանալա զօրավարը Հարիսմիթ (Օռանժ) մտաւ։ Օգոստոս 5ին բուռն ճակատամարտ մը կատարուեցաւ Լիանոս-Ռիվերի մէջ՝ Ռուսթէնպուրկի հիւսիսային կողմը։ Կը կարծուի թէ Պաուէն Բոուէլ զօրավարը օգնութիւն ստացած է։ Նորէն ազդուած կայ թէ Բրիւկէր նախագահը անձնատուր պիտի ըլլայ՝ Թրանսվալէն չհեռանալու պայմանով։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՁԻՆՈՒՈՐ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԼՈՆՏՈՆ, 7 Օգոստոս.— Թիէն-Զինէն յուլիս 30 թուականով կը հեռագրեն Ռիվթէրի.—Երկու հազար Ռուսեր և Ճապոնցիներ որոնք հետազօտութիւն մը կը կատարէին, ճակատամարտի մը բռնուեցան Օ-Զանկի մօտ։ Երեք Ճապոնցիներ սպաննուեցան և 25 վիրաւորուեցան։ Բէքինի վրայ քալելու պատրաստութիւնները գրեթէ աւարտած են։ Միջազգային զինուորները, մանաւանդ Ճապոնները, մինչեւ Հէրքաս յառաջացան։

—Թիէն-Զինէն յուլիս 31 թուականով կը հեռագրեն Թայմզի.— Միջազգային զինուորներուն օգոստոս 1ին յառաջանալու որոշումը յետաձգուեցաւ։ Ամերիկացիները և Ճապոնները կ'ուզեն նախ սպասել օգնութեանց ժամանումին։ Ռուսերը և Ֆրանսացիները անոնց համամիտ գըտնուեցան։ Անգլիացիները առանձին չեն կրնար յառաջանալ։

ՈՒԱՇԻՆԿԹՐԸ.— Շէֆի զօրավարը կը հեռագրէ թէ միջազգային զինուորները 14,000 ի չափ՝ կիրակի օրը յարձակեր են չինական բանակին վրայ որ 30,000 հոգի կը բաղկանայ և զօրաւոր դիրք մը գրաւած էր Բէյ-Թանկի մօտ։ Յարձակումը երկու կողմէն կատարուեր է։

ՇԱՆԿԱՅ.—Կը հաւատուի թէ օտարականները օգոստոս 2ին հեռացեր են Բէքինէն։

ԲԱՐԻԶ.—Այսօր, Էլիզէի մէջ գումարուած նախարարաց Խորհուրդի պահուն՝ Պ. Լուպէի նախագահութեամբ՝ արտաքին գործոց նախարար Պ. Տէլքասէ հաղորդեց Զինու կայսեր մէկ հեռագիրը՝ օգոստոս 2 թուականով՝ ծանուցանող թէ Բէքինի դեսպանները, երբ որ ուզեն, հսկողութեամբ Թիէն-Զին պիտի տարուին։ Դեսպանները կրնան բաց լեզուով թղթակցիլ իրենց կառավարութիւններուն հետ։ Ո և է տէրութիւն լուր չառաւ թէ Բէքինի վրայ յառաջխաղացութիւնը որոշուած ըլլայ։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷ

ՔԻԲԹԱՒՈՒՆ.—Լլանաս-Ռիվըրի վրայ օգոստոս 5ին բուռն ճակատամարտ մը սկսաւ և տեւեց մինչեւ հետեւեալ օրը։ Մանրամասնութիւն չկայ։

ՐՈՒԹՈՐԻԱ.—Պոէրները վերստին զրաւեցին Սբ. Ինկը անգլիական զինուորներուն հեռանալէն ետքը։

ԻՏԱԼԻԱ

ՀՌՈՄ.— Թագաւորը ուրբաթ օրը պիտի ընդունի օտար դեսպանները։ Փութով առաջ կը տարուին Բանիչսի և կայսարանի չէջակայ փոսցներուն զարգարանքները։ Թագաւորը կայսարանի մէջ պիտի ընդունի իր հոլը մարիները և արքայական գերդաստանին իշխաններուն հետ հետխոտն դագաղին պիտի հետեւի մինչեւ Բանիչոն։

ՄՈՆՅԱ.—Թագաւորը ու Թագուհին Հռոմ ուղեւորեցան։

ՍԱԿԱՐԱՆ

Դարձեալ գրեթէ միեւնոյն գիներով կը մնան թուղթերը, թէեւ օսմ. քոնսոլիտն քիչ մը աւելի վեր է և հաստատ կը բռնուի։

—Այս շարթուան հաշուեյարդարումով որոշուած է 1000 քոնսոլիտի համար 52 ու կէս ղրշ. և մէն մի երկաթուղիի համար ալ 20 մնդ., երկուքն ալ ընդ։

ԶԱԼԱԲԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Մեսի Դ.	Օ. Ո.	¢4	33 1/2
Ամէնէն բարձր գին	»	24	34 1/2
Ամէնէն վար գին	»	24	32 1/2
Բումէլի երկթ. զոց.	Ֆր.	109	37 1/2
Ամէնէն բարձր գին	»	109	75
Ամէնէն վար գին	»	109	37 1/2

ԲԱՑՈՒՄ 26 Յուլիս

Օսմ. Քոնսոլիտ Մեսի Դ.	Ռ. Ե.	24	34 1/2
Բումէլի երկաթուղի	Ֆր.	109	69 1/2
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	-
Քէսէրի ժէնէրալ ՕԲՈՒ.		0	34
Սօս. ՕԲ. Շանժ է Վալէօր		0	14
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		1	18
Թիմուրէյ բաշնեթ.		6	32
» ժուլիանս		205	—
» պարտաթ.		480	—
Քարափ կ. Պոլսոյ		168	—
Թրանսվալ		79	50

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	108	25
» » » չէք	»	109	07 1/2
Բարիզ » »	Ֆր.	23	07 1/2
» » » չէք	»	22	97 1/2
Գէրլին անտակոս չէք	Մարք	18	67
Վիէննա չէք	Ֆիոր.	22	13

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանկնոց	Ղրշ.	87	16
Անգլիական ոսկի	»	109	36
Բօլ էմբէրիալ	»	96	11
Ֆրիմիտ	»	51	08
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	02
Մէճիտիէ	»	26	—
Ռուպի Հնդկաստան	Օ. Ո.	8	60

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 7 Օգոստոս

Անգլիական Քոնսոլիտէ		98	12
Օսմանեան Ռանթ սէռի Բ.			—
Օսմանեան Ռանթ սէռի Դ. բաց.		22	63
Օսմանեան Ռանթ սէռի Դ. զոց.		22	63
Օսմանեան Պանքա		21	25
Ռուսական 1890		—	—
Հելլենական 5 %		29	—
» Մ՝օ օրոյ		43	—
Գուլգարական 1888		82	—
Եժիպտական իւնիֆիտ		—	—
Տօմինիկ		103	50
Թրանսվալ		3	25
Այտրն երկաթուղի		69	50
Գոխատուզ. ան		25	370

ԲԱՐԻԶ, 7 Օգոստոս

Ֆրանս. Ռանթ 3 %		100	20
» » 3 1/2 %		101	85
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.) բաց.	Ղրշ.	23	10
) զոց.	»	23	10
» » » Բ.	»	—	—
» » » Գ.	»	—	—
Օսմ. Կայս Քանքա	Ֆր.	535	—
Օսմանիէ	»	438	—
Բումէլի երկաթուղի	»	111	—
Օսմ. մարսատուն	»	500	—
Օսմ. Ռէժի	»	313	—
Բրիտանիէ Թիւրք 4 %		481	—
Քէյտի Լիոնէ		1061	—
Իտալական Ռանթ	»	91	85
Դասական արտաքին	»	71	85
Եգիպտական իւնիֆիէ		—	—
Թրանսվալ	»	81	—
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	180
Գրամագեղջ	»	2 1/2	—

ՎԻԵՆՆԱ, 7 Օգոստոս

Գերման. Լոնտոնի վրայ	»	213	—
Բումէլիի երկաթուղի	»	105	50
Օ՝ Ռէժի	»	286	—

Տ. ՀԱՍՊԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ԻՐԻՒ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՍՊԱՏԱՒՈՒԹԻՒՆ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երեսը
Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ չունի։

ԱԶԳ. ԿԵՏՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Ազգ. Կեդր. վարժարանի նոր տարեշրջանը կը սկսի յառաջիկայ սեպտ. 1ին։

Ա.

ՊՈՂՈՍ

ԳՐԱԿԱՆ ԱՅՍՏԱՖԵՏ—ՈՒՆԿԱՆ

ՀՈՍԱՆԵՎՈՒՍՏԻՆ ՏՎԱՅՈՒ-ԼԵՂՎԱՅՈՒ

Գ.

Ա

—Ամ դեռ ինչ ասեմ, դու ինձ հարցրեցիր։ Ես ինչպես ասեմ, որ ինձ ամուսնանալ է հրամայեցին։